

Új kiadás – A bírák könyve

Az 1975-ben megjelent és 1990-ben revideált protestáns új fordítású Biblia legújabb revíziójának próbakiadását tartja kezében a Tisztelt Olvasó. A Magyar Bibliatársulat 2006-ban kezdett hozzá a revízió előkészítéséhez, az észrevételek gyűjtéséhez. Munkánk most jutott el arra a pontra, hogy az egyházi bibliaolvasó közvélemény elé tárhatjuk a Szöveggondozó Bizottság revíziós munkájának gyümölcseit, köztük A bírák könyvét.

A bibliai szöveg gondozása során a következő revíziós alapelvekhez igyekeztünk tartani magukat: 1. Figyelembe vettük és értékeltük az 1990 és 2008 között beérkezett észrevételeket és javaslatokat. 2. Meg kívántuk őrizni az új fordítású Biblia alapvető szövegkritikai és fordítási döntéseit (a formális és a dinamikus ekvivalencia kiegyensúlyozott alkalmazása), a bibliai szöveg tagolását és az emelkedett, mai beszélt köznyelvi szintet. Ezeken a területeken csak akkor változtattunk az új fordítás szövegén, ha azt a mai írásértelmezési és fordításelméleti konszenzus megkövetelte. 3. Javítottuk a felismert nyomdahibákat, fordítási tévedéseket és archaikus (a mai beszélt nyelvben már nem használatos) kifejezéseket. 4. Igyekeztünk javítani a fordítás egységességén, következetességén. 5. Törekedtünk a „jó magyarságú” nyelvi megoldásokra, valamint arra, hogy az új bibliai szöveg felolvasva („szószéki használat”) is jól hangozzék. Legfőképpen pedig azt reméljük, hogy a revíziós munka eredményeként Isten igéje még inkább érthetően és tisztábban szólalhat meg magyar nyelven.

A most kézben tartott szöveget a Magyar Bibliatársulat tagegyházainak hivatalos honlapjain, pdf formátumban jelentetjük meg. A változtatott verseket pirossal különböztettük meg az 1990-es szöveghez képest változatlanul hagyott versektől.

Köszönjük az eddig kapott észrevételeket, és arra szeretnénk kérni mindenkit, hogy a revideált szöveggel kapcsolatos véleményével bátran keressen meg bennünket az info@bibliatarsulat.hu e-mail címen vagy levélben a 1113 Budapest, Bocskai út 35. postacímen.

Magyar Bibliatársulat

A BÍRÁK KÖNYVE

1

Júda és Simeon törzsének harcai

¹Történt Józsué halála után, hogy Izráel fiai megkérdezték az URat: Melyikünk vonuljon fel elsőnek a kánaániak ellen, hogy harcoljon ellenük? ²Az ÚR ezt mondta: Júda vonuljon fel, mert kezébe adtam az országot. ³Akkor Júda ezt mondta testvérének, Simeonnak: Vonulj fel velem együtt a nekem kisorsolt területre, hogy harcoljunk a kánaániak ellen, és én is veled megyek majd a neked kisorsolt területre. És Simeon elment vele. ⁴Júda felvonult, az ÚR pedig kezükbe adta a kánaániakat és a perizzieket, és megverték őket Bezeknél, tízezer embert. ⁵Ott találták Bezekben Adóníbezeket is, harcoltak ellene, és megverték a kánaániakat meg a perizzieket. ⁶Adóníbezek futásnak eredt, de ők üldözőbe vették, elfogták, és levágták a hüvelykujjait meg a nagylábujjait. ⁷Akkor ezt mondta Adóníbezek: Hetven király szedegetett morzsákat asztalom alatt, akiknek én vágattam le a hüvelykujjait és a nagylábujjait; ahogyan én bántam velük, úgy fizetett meg nekem az Isten. Azután elvitték Jeruzsálembe, és ott halt meg.

⁸Azután Jeruzsálemet támadták meg Júda fiai; elfoglalták, lakosait kardélre hányták, a várost pedig lángba borították. ⁹Azután lementek Júda fiai, hogy harcoljanak a hegyvidéken, a Délvidéken és a Sefélá-alföldön lakó kánaániak ellen.

¹⁰Majd a Hebrónban lakó kánaániak ellen fordult Júda. Hebrón neve azelőtt Kirjat-Arba volt. És megverték Sésajt, Ahímant és Talmajt. ¹¹Onnan Debír lakói ellen vonult. Debír neve azelőtt Kirjat-Széfer volt. ¹²Akkor ezt mondta Káléb: Aki megveri és elfoglalja Kirjat-Széfert, annak adom a lányomat, Akszát feleségül. ¹³Otniél, Káléb öccsének, Kenaznak a fia foglalta el azt, így neki adta a lányát, Akszát feleségül. ¹⁴Amikor az asszony hozzáment, a férje rábeszélte, hogy kérjen mezőt az apjától. Amikor leszállt a számárról, Káléb megkérdezte tőle: Mi járatban vagy? ¹⁵Az asszony ezt felelte neki: Ajándékozz meg engem! Ha a Délvidéken adtál férjhez, akkor adj nekem forrásokat is! És neki adta Káléb a Felső-forrásokat meg az Alsó-forrásokat.

A kéniek csatlakoznak Júdához

¹⁶A kéniek, Mózes sógorának a fiai is elmentek a pálmák városából Júda fiaival Júda pusztájába, amely a Délvidéken van, Arádnál, és ott telepedtek le a néppel együtt. ¹⁷Júda azután elment a testvérével, Simeonnal együtt, és megverték a Cefatban lakó kánaániakat. Kiirtották őket mindenestül; ezért nevezték el aztán a várost Hormának. ¹⁸Majd elfoglalta Júda Gázát határával együtt, Askelont határával együtt és Ekront határával együtt. ¹⁹Az ÚR Júdával volt, ezért tudta birtokba venni a hegyvidéket. De a völgy lakóit nem lehetett kiűzni, mert vas harci kocsijaik voltak. ²⁰Hebrónt Kálébnak adták, ahogyan Mózes megparancsolta; ő pedig kiűzte onnan Anák három fiát.

²¹A jebúsiakat, Jeruzsálem lakosait azonban nem űzték ki Benjámin fiai, ezért laknak a jebúsiak Benjámin fiaival együtt Jeruzsálemben még ma is.

József törzse elfoglalja Bételt

²²Felvonult József háza is Bétel ellen. Az ÚR velük volt. ²³József háza kémekeket küldött Bételbe. A város neve azelőtt Lúz volt. ²⁴Az előörsök megláttak egy férfit, aki a városból jött ki, és ezt mondták neki: Mutasd meg nekünk, hogy hol lehet bejutni a városba, és mi irgalmasak leszünk hozzád. ²⁵Amikor megmutatta nekik, hogy hol lehet bejutni a városba, a város lakóit kardélre hányták, de azt a férfit és egész nemzetségét hagyták elvonulni. ²⁶Az a férfi pedig elment a hettiták földjére, épített egy várost, és Lúznak nevezte el – ez annak a neve még ma is.

Az el nem foglalt területek

²⁷De Manassé nem tudta birtokba venni Bét-Seánt és falvait, Taanakot és falvait, Dór lakosait és falvait, Jibleám lakosait és falvait, Megiddó lakosait és falvait. A kánaániaknak sikerült ott maradniuk ezen a földön. ²⁸De amikor Izráel megerősödött, kényszermunkára fogta a kánaániakat, kiűzni azonban nem tudta őket.

²⁹Efraim sem űzte ki a Gézerben lakó kánaániakat, ezért a kánaániak ott laktak közöttük Gézerben.

³⁰Zebulon sem űzte ki Kitrón lakosait, sem Nahalól lakosait, ezért a kánaániak ott laktak közöttük, de kényszermunkások lettek.

³¹Ásér sem űzte ki Akkó lakosait, sem Szidón lakosait, sem pedig Ahláb, Akzíb, Helbá, Afék és Rehób lakosait. ³²Ezért az Ásér törzséhez tartozók ott laktak a kánaániak között, az ország lakosai között, mert nem tudták kiűzni őket.

³³Naftáli sem űzte ki Bét-Semes lakosait, sem Bét-Anát lakosait, ezért ott lakott a kánaániak között, az ország lakosai között. De Bét-Semes és Bét-Anát lakosai az ő kényszermunkásai lettek.

³⁴Az emóriak pedig a hegyvidékre szorították Dán fiait, és nem engedték őket lejönni a völgybe. ³⁵Így sikerült az emóriaknak Har-Hereszben, Ajjálónban és Saalbímban maradniuk. De amikor József házának a keze rájuk nehezedett, kényszermunkások lettek. ³⁶Az emóriak határa az Akrabbím-hágótól és Szelától fölfelé húzódott.

2

Az ÚR angyala inti Izráelt

¹Az ÚR angyala fölment Gilgálból Bókímbe, és ezt mondta: Kivezettelek benneteket Egyiptomból, és behoztalak erre a földre, amelyet esküvel ígértem atyáitoknak, és azt mondtam: Nem bontom fel szövetségemet veletek soha, ²de ti se kössetek szövetséget ennek a földnek a lakosaival, romboljátok le oltáiraikat! Ti azonban nem hallgattatok szavamra. Hogy tehettétek ezt? ³Azt is mondtam: Nem űzöm el őket előletek, hadd legyenek az oldalatokban, isteneik pedig legyenek csapdává a számotokra! ⁴Amikor az ÚR angyala elmondta ezeket a dolgokat Izráel fiainak, a nép hangos sírásra fakadt. ⁵Ezért nevezték el azt a helyet Bókímnak. És áldozatot mutattak be ott az Úrnak.

Józsué halála és temetése

⁶Amikor Józsué elbocsátotta a népet, Izráel fiai elmentek, ki-ki a maga örökségébe, hogy birtokba vegyék az országot. ⁷A nép pedig az URat szolgálta Józsué egész életében, meg azoknak a véneknek az idejében, akik túléltek Józsué, és akik látták az Úrnak mindazokat a nagy tetteit, amelyeket véghezvitt Izráelért.

⁸Azután meghalt Józsué, Nún fia, az ÚR szolgája százöt éves korában, ⁹és eltemették örökségének a területén, Timnat-Szerahban, Efraim hegyvidékén, a Gaas-hegytől északra.

¹⁰Az az egész nemzedék is atyái mellé került, és egy másik nemzedék támadt utána, amely nem ismerte az URat, sem azokat a tetteket, amelyeket véghezvitt Izráelért.

A bírák

¹¹Izráel fiai azt cselekedték, amit rossznak lát az ÚR, mert a Baalokat tisztelték. ¹²Elhagyták az URat, atyáik Istenét, aki kihozta őket Egyiptomból, és más istenek után jártak a környező népek istenei közül, azokat imádták, és így ingerelték az URat. ¹³De amikor elhagyták az URat, és Baalt meg az Astartékat tisztelték, ¹⁴föllángolt az ÚR haragja Izráel ellen, és fosztogatók kezébe adta, hogy fosztogassák őket. Kiszolgáltatta őket a körülöttük levő ellenségeiknek, úgyhogy nem tudtak többé ellenségeiknek ellenállni. ¹⁵Valahányszor kivonultak, az ÚR keze bajt hozott rájuk, ahogyan megmondta az ÚR, és ahogyan megesküdött nekik az ÚR. Így nagyon szorult helyzetbe jutottak.

¹⁶Akkor bírákat támasztott az ÚR, és azok megszabadították őket fosztogatóik kezéből. ¹⁷De bíráikra sem hallgattak, hanem más istenekkel paráználkodtak, és azokat imádták. Hamar letértek arról az útról, amelyen őseik jártak, akik hallgattak az ÚR parancsolataira. Ők nem így cselekedtek. ¹⁸Mert amikor az ÚR bírákat támasztott nekik, maga az ÚR volt a bíróval, és megszabadította őket ellenségeik kezéből, amíg az a bíró élt. Megkönyörült rajtuk az ÚR, amikor panaszkodtak nyomorgatóik és sanyargatóik miatt. ¹⁹De amikor meghalt a bíró, ismét romlottabbak lettek őseiknél, mert más istenek után jártak, azokat tisztelték, és azokat imádták. Nem hagytak fel cselekedeteikkel és megátalkodott magatartásukkal. ²⁰Föllángolt ezért az ÚR haragja Izráel ellen, és ezt mondta: Mivel ez a nép megszegte szövetségemet, amelyre atyáikat köteleztem, és nem hallgat a szavamra, ²¹én sem üzők ki többé egyetlen népet sem előlük azok közül, akiket Józsué a halálakor itt hagyott. ²²Mert velük fogom próbára tenni Izráelt: vajon ragaszkodnak-e az ÚR útjához, ahogyan ragaszkodtak őseik, és azon járnak-e, vagy pedig nem. ²³Ezért hagyta helyükön az ÚR ezeket a népeket, és nem üzte ki őket azonnal, nem adta őket Józsué kezébe.

3

¹Ezek azok a népek, amelyeket helyükön hagyott az ÚR, hogy próbára tegye velük Izráelt, mindazokat, akik már mit sem tudtak a Kánaánért vívott harcokról. ²Azért is, hogy Izráel fiainak az újabb nemzedékei megismerjék; és hogy megtanítsa a hadviselésre azokat is, akik azelőtt nem ismerték azt. ³Ezek voltak: a filiszteusok öt városfejedelme, az összes kánaáni, a szidóniak és a hivviek, akik a Libánon hegyvidékén laktak, a Baal-Hermón hegyétől a Hamátba vezető útig. ⁴Ott voltak, hogy próbára tegye velük Izráelt, és megtudja, hogy hallgatnak-e az ÚR parancsolataira, amelyeket Mózes által az őseiknek adott. ⁵Izráel fiai tehát ott laktak a kánaániak, a hettiták, az emóriak, a perizziek, a hivviek és a jebúsziai között. ⁶Lányaikat feleségül vették, a maguk lányait pedig azoknak a fiaikhoz adták, és azok isteneit szolgálták.

Otniél legyőzi Arámot

⁷Izráel fiai azt tették, amit rossznak lát az ÚR. Elfeledkeztek Istenükről, az ÚRról, és a Baalokat meg az Asérákat tisztelték. ⁸Ezért föllángolt az ÚR haragja Izráel ellen, és kiszolgáltatta őket Kúsan-Risátajimnak, Arám-Naharajim királyának. Izráel fiai nyolc évig szolgálták Kúsan-Risátajimot. ⁹Ekkor Izráel fiai segítségért kiáltottak az ÚRhoz, és az ÚR szabadítót támasztott Izráel fiainak, hogy megszabadítsa őket: Otniél, Káléb öccsének, Kenaznak a fiát. ¹⁰Az ÚR Lelke szállt rá, és így lett Izráel bírója. Hadba vonult, az ÚR pedig kezébe adta Kúsan-Risátajimot, Arám királyát, és kemény kézzel bánt el Kúsan-Risátajimmal. ¹¹Így béke lett az országban negyven esztendeig. Azután meghalt Otniél, Kenaz fia.

Éhúd legyőzi Móábot

¹²De Izráel fiai ismét azt tették, amit rossznak lát az ÚR. Ekkor az ÚR Eglónnak, Móáb királyának a hatalmába adta Izráelt, mivel olyat tettek, amit rossznak lát az ÚR. ¹³Ez összefogott Ammón fiaival és Amálékkal, elment, megverte Izráelt, és birtokba vette a pálmák városát. ¹⁴Izráel fiai tizennyolc esztendeig szolgálták Eglónt, Móáb királyát. ¹⁵Ekkor Izráel fiai segítségért kiáltottak az ÚRhoz, és az ÚR szabadítót támasztott nekik: a benjámini Éhúdot, Géra fiát, aki balkezes volt. Izráel fiai vele küldték el az adót Eglónnak, Móáb királyának. ¹⁶Éhúd csináltatott magának egy kétélű, egykönyöknyi kardot, és azt a ruhája alá, a jobb csípőjére kötötte. ¹⁷Így vitte be az adót Eglónnak, Móáb királyának. Eglón igen kövér ember volt. ¹⁸Miután Éhúd átadta az adót, elküldte azokat, akik az adót szállították. ¹⁹Ő maga azonban visszatért a Gilgálnál levő bálványszobroktól, és ezt mondta: Titkos beszédem van veled, ó, király! Az így felelt: Csitt! Ekkor kiment mindenki, aki mellette állt. ²⁰Éhúd bement hozzá; a király éppen az emeleten, hűvös különszobájában ült.

Éhúd ezt mondta: Istentől hoztam üzenetet neked! Ekkor az fölkel a trónról. ²¹Éhúd pedig a bal kezével a kardja után nyúlt, előrántotta a jobb csípőjéről, és beledöfte annak a hasába. ²²Még a markolata is belement a pengéje után, és a háj körülfogta a pengét, mert nem húzta ki a kardot a hasából; majd kiment a hátsó kijáraton. ²³Azután kiment Éhúd az oszlopcsarnokba, becsukta maga mögött az emeleti szoba ajtószárnyait, és bezárta. ²⁴Alighogy kiment, jöttek a szolgák, de amikor látták, hogy az emeleti szoba ajtószárnyai zárva vannak, azt gondolták: Bizonyára szükségét végzi a hűvös szobában. ²⁵Miután azonban hiába váraoztak, és senki sem nyitotta ki az emeleti szoba ajtószárnyait, fogták a kulcsot, és kinyitották. És íme, uruk ott feküdt a padlón holtan. ²⁶Éhúd azonban elmenekült, amíg ők késlekedtek, és a bálványszobrok mellett elhaladva Szeirába menekült. ²⁷Amikor megérkezett, megfújta a kürtöt Efraim hegyvidékén. Izráel fiai pedig az ő vezetésével levonultak a hegyvidékről. ²⁸Ezt mondta nekik: Kövessetek gyorsan, mert az Úr kezetekbe adta ellenségeketek, Móábot! Lementek utána, elfoglalták a Jordán Móáb felé eső gázlóit, és nem engedtek senkit átkelni. ²⁹Levágta akkor mintegy tízezer móábi embert, csupa jól megtermett, erős férfit; nem menekült meg senki. ³⁰Igy kellett Móábnak megalázkodnia azon a napon Izráel keze alatt. És béke lett az országban nyolcvan esztendeig.

Samgar legyőzi a filiszteusokat

³¹Utána Samgar, Anát fia következett, aki hatszáz filiszteus férfit vert szét egy ökörörszökével. Ő is megszabadította Izráelt.

4

Bárak legyőzi Siserát

¹Izráel fiai Éhúd halála után ismét azt tették, amit rossznak lát az Úr. ²Ezért kiszolgáltatta őket az Úr Jábínnak, Kánaán királyának, aki Hácórbán uralkodott. Hadseregparancsnoka Sisera volt, aki Haróset-Gójimban lakott. ³Ekkor Izráel fiai segítségért kiáltottak az Úrhoz, mert Jábínnak kilencszáz vas harci kocsija volt, és hús esztendeig keményen sanyargatta Izráel fiait.

⁴Abban az időben Debóra prófétanő, Lappídót felesége volt a bíra Izráelben. ⁵Debóra pálmája alatt szokott tartózkodni Rámá és Bétel között, Efraim hegyvidékén, ide jártak fel hozzá Izráel fiai, hogy ítéletet hozzon. ⁶Elküldött Bárakért, Abínóam fiáért, és elhívatta Kedes-Naftáliból. Azt mondta neki: Ezt parancsolja az Úr, Izráel Istene: Menj, vonulj a Tábór-hegyre, végy magad mellé tízezer embert Naftáli fiai és Zebulon fiai közül! ⁷Én pedig ellened vezetem a Kísón-patakhöz Siserát, Jábín hadseregparancsnokát, harci kocsijaival és hatalmas seregével, és a kezedbe adom őt! ⁸Bárak azonban ezt mondta neki: Ha velem jössz, elmegyek, de ha nem jössz velem, én se megyek. ⁹Debóra azt felelte: Szívesen elmegyek veled, de akkor nem a tiéd lesz a dicsőség azon az úton, amelyen elindulsz, mert asszony kezére adja az Úr Siserát. Azzal fölkel Debóra, és elment Bárakkal Kedes felé. ¹⁰Bárak pedig Kedesbe hívta Zebulont és Naftálit, és tízezer ember vonult a nyomában; vele ment Debóra is.

¹¹A kényi Heber különvált a kéniektől, Mózes sógorának, Hóbának a fiaitól, és végül a caananními tölgyfánál vert sátrat, amely Kedes mellett van.

¹²Amikor jelentették Siserának, hogy Bárak, Abínóam fia felvonult a Tábór-hegyre, ¹³Sisera a Kísón-patakhöz vezényelte összes harci kocsiját Haróset-Gójimból: kilencszáz vas harci kocsit és egész hadinépét. ¹⁴Akkor ezt mondta Debóra Báráknak: Támadj, mert ezen a napon kezedbe adja az Úr Siserát! Az Úr vonul előtted! Bárak lejött a Tábór-hegyről, és mögötte a tízezer ember. ¹⁵Az Úr pedig Bárak fegyverei előtt annyira megzavarta Siserát, összes harci kocsijával és egész táborával együtt, hogy leugrott Sisera a harci kocsijáról, és gyalog menekült. ¹⁶Bárak pedig üldözte a harci kocsikat és a táborát egészen Haróset-Gójimig. Sisera egész táborát levágták, egyetlen ember sem maradt meg.

Jáél megöli Siserát

¹⁷Sisera gyalog menekült Jáélnak, a kéni Heber feleségének a sátráig, mert béke volt Jábín, Hácór királya és a kéni Heber háza népe között. ¹⁸Jáél kiment Sisera elé, és azt mondta neki: Térj be, uram, térj be hozzám, ne félj! Betért hát hozzá a sátorba, és ő betakarta egy takaróval.

¹⁹Sisera ezt mondta neki: Adj innom egy kis vizet, mert szomjas vagyok. Erre az asszony kinyitott egy tejestömlőt, inni adott neki, és betakarta. ²⁰A férfi ezt mondta neki: Állj a sátor bejáratához, és ha jön valaki, és megkérdezi tőled, hogy van-e itt valaki, mondd azt, hogy nincs! ²¹Jáél, Heber felesége pedig fogott egy sátorcöveket, kezébe vette a pörölyt, halkan bement hozzá, és beleverte a cöveket a halántékába, úgyhogy odaszegezte a földhöz. Sisera ugyanis a fáradtságtól mélyen elaludt. Így halt meg.

²²Amikor Bárák Siserát üldözve odaért, Jáél kiment elé, és azt mondta neki: Gyere, megmutatom neked azt az embert, akit keresel. Bement hozzá, és Sisera ott feküdt holtan, a cövekkel a halántékában. ²³Így alázza meg Isten azon a napon Jábínt, Kánaán királyát Izráel fiai előtt. ²⁴Izráel fiainak a keze ezután mindjobban ránehezedett Jábínra, Kánaán királyára, míg csak el nem pusztították Jábínt, Kánaán királyát.

5

Debóra éneke

¹Azon a napon így énekelt Debóra és Bárák, Abínóam fia:

²A fejedelmek Izráel élére álltak,
és önként harcra kelt a nép:
áldjátok hát az URat!

³Halljátok, királyok, figyeljete, fejedelmek!
Én most az Úrnak éneket mondok,
zsoltárt zengek az Úrnak, Izráel Istenének.

⁴Amikor Széírből kijöttél, URam,
amikor Edóm mezején lépdeltél,
rengett a föld, csepegett az ég is,
vizet csepegtettek a fellegek is.

⁵Remegtek a hegyek az ÚR színe előtt,
még a Sínai is, Izráel Istenének,
az Úrnak színe előtt.

⁶Anát fia, Samgar idejében,
Jáél idejében kihaltak az ösvények;
akik útra keltek, rejtett ösvényeken jártak.

⁷Hiányzott a vezetés, hiányzott Izráelből,
mígnem fölkeltem én, Debóra,
fölkeltem én, Izráel anyjaként.

⁸Új isteneket választottak,
de aztán folyt is a harc a kapuknál,
ám pajzs meg dárda nem volt látható
a negyvezernél Izráelben.

⁹Szívem Izráel vezetőié,
akik önként keltek föl a népből.
Áldjátok az URat!

¹⁰Akik fehér szamarakon nyargalásztok,
akik szőnyegekben ültök, vagy úton jártok,
fennen hirdessétek!

¹¹Pásztorok hangján az itatóvályúknál,
ott csendülnek fel az ÚR igaz tettei,

vezetésének igaz tettei Izráelben.
Így vonult a kapukhoz az ÚR népe.

¹²Serkenj, serkenj föl, Debóra,
serkenj, serkenj, mondj éneket!
Kelj föl, Bárak,
fogd el foglyaidat, Abínóam fia!

¹³Így jött a dicső maradék,
jött az ÚR népe a hősekkel hozzám:

¹⁴az Amálékban gyökeret vert Efraimból valók,
utánad Benjámin, a te népeddel együtt;
Mákírból jöttek a vezetők,

Zebulonból a vezéri pálcát hordók,
¹⁵Issakár vezérei, a Debórával tartók.

Issakár meg Bárak a völgybe vonult gyalogságával.
Rúben tartományaiban
nagy fontolgatások voltak.

¹⁶Mért maradtál mégis ülve a karámok között,
hallgatva a pásztorfurulyát?

Rúben tartományaiban
nagy fontolgatások voltak.

¹⁷Gileád a Jordánon túl tanyázik.
És Dán miért időzik a hajóknál?
Ásér ülve maradt a tenger partján,
ott tanyázik öbleinél.

¹⁸De Zebulon halált megvető bátorságú nép,
meg Naftáli is a mezőség magaslatain.

¹⁹Királyok jöttek, harcoltak,
Kánaán királyai harcoltak
Taanaknál, Megiddó vizénél,
de egy darab ezüstöt sem vehettek el.

²⁰Az égből harcoltak a csillagok,
pályájukról harcoltak Sisera ellen.

²¹A Kísón-patak elsodorta őket,
az ősi patak, a Kísón-patak. –
Folytasd lelkem, teljes erővel!

²²Hogy csattogtak a lovak patái,
amikor vágtattak vágtató csődörei!

²³Átkozzátok Mérózt,
mondta az ÚR angyala,
átkozva átkozzátok lakóit,
mivel nem jöttek el segíteni az Úrnak,
segíteni az Úrnak a többi hőssel együtt!

²⁴De áldott az asszonyok közt Jáél,
a kéni Heber asszonya,
nincs nála áldottabb a sátorlakó asszonyok között.

²⁵Vizet kértek, és ő tejet adott,
díszes csészében tejszínt hozott.

²⁶Kezével a cövekért nyúlt,

jobbával a súlyos kalapácsért.
Lesújtott vele Siserára, szétzúzta a fejét,
betörte, átfúrta halántékát.

²⁷Lába elé roskadt, elesett, elterült,
lába elé roskadt, elesett;
ahová leroskadt, ott esett el élettelenül.

²⁸Az ablakon át kinézett,
Sisera anyja jajgatott a rostélyon át:
Miért késik annyit harci kocsijával?
Mért nem hallok már szekérének zaját?

²⁹Legbölcsebb udvarhölgye felel,
ő meg elismétli magának szavait:
³⁰Talán zsákmányt letek, s azon osztozkodnak;
egy-két rabnő is jut mindegyik férfinak!

Tarka ruha lesz, tarka ruha lesz Sisera zsákmánya,
festett kendőt kapok, nem is egyet, kettőt,
a nyakamra zsákmánynak!

³¹Így vesszen el, Uram, minden ellenséged!
De akik szeretnek, legyenek olyanok,
mint a felkelő nap, ereje teljében.

És béke lett az országban negyven esztendeig.

6

Isten Midján kezébe adja Izráelt

¹Izrael fiai azt cselekedték, amit rossznak lát az ÚR, ezért az ÚR Midján kezébe adta őket hét esztendőre, ²Midján pedig kemény kézzel bánt Izráellel. Izrael fiai rejtkehelyeket készítettek maguknak a hegyekben, meg barlangokat és hegyi erődöket Midján miatt. ³Mert valahányszor Izrael vetett, Midján, Amálék és más keleti törzsek rájuk törtek. ⁴Ott táboroztak, és tönkretették a föld termését, egészen a Gázába vezető útig. Nem hagytak élelmet Izraelben, sőt egyetlen juhót, marhát vagy szamarat sem. ⁵Mert jószágaikkal és sátraikkal együtt vonultak fel; annyian jöttek, mint a sáskák, maguknak és a tevéiknek nem volt se szeri, se száma. Behatoltak az országba, hogy tönkretegyék. ⁶Izrael így nagyon elszegényedett Midján miatt. Ekkor Izrael fiai segítségért kiáltottak az ÚRhoz.

⁷Amikor Izrael fiai Midján miatt segítségért kiáltottak az ÚRhoz, ⁸az ÚR egy prófétát küldött Izrael fiaihoz, aki ezt mondta nekik: Így szól az ÚR, Izrael Istene: Én hoztalak föl benneteket Egyiptom földjéről, és hoztalak ki benneteket a szolgaság házából, ⁹kimentettelek benneteket az egyiptomiak kezéből és mindazok kezéből, akik elnyomtak titeket; kiűztem őket előletek, és nektek adtam az ő országukat, ¹⁰és ezt mondtam nektek: Én, az ÚR vagyok a ti Istenetek! Ne féljétek az emóriai isteneit, akiknek a földjén laktok! De ti nem hallgattok a szavamra.

Az ÚR elhívja Gedeont

¹¹Azután eljött az ÚR angyala, és leült Ofrában a cserfa alatt, amely az Abíezer nemzetséghez tartozó Jóásé volt. A fia, Gedeon éppen búzát csépel a présházban, hogy megmentse Midján elől. ¹²Az ÚR angyala megjelent neki, és így szólt hozzá: Az ÚR veled van, erős vitéz!

¹³Gedeon azonban ezt mondta neki: Kérlek, Uram, ha velünk van az ÚR, miért ért bennünket mindez? Hol vannak mindazok a csodák, amelyekről atyáink beszéltek nekünk, amikor azt mondták, hogy az ÚR hozott föl bennünket Egyiptomból? Most meg eltaszított bennünket az

ÚR, és Midján kezébe adott! ¹⁴Az ÚR ekkor odafordult hozzá, és azt mondta: Menj, és a te erőddel szabadítsd meg Izráelt Midján markából! Én küldelek téged! ¹⁵Gedeon ezt mondta neki: Kérlek, Uram, hogyan szabadítsam meg Izráelt? Hiszen az én nemzetségem a leggyengébb Manasséban, atyám házában pedig én vagyok a legfiatalabb! ¹⁶Az ÚR így válaszolt neki: Én majd veled leszek, és úgy megvered Midjánt, mintha csak egyetlen ember volna. ¹⁷Erre ő így szólt hozzá: Ha elnyertem jóindulatodat, adj nekem egy jelet, hogy valóban te vagy az, aki velem beszél! ¹⁸Ne távozz el innen, míg vissza nem jövök hozzád, ki nem hozom ajándékomat, és eléd nem teszem. Ő így felelt: Itt maradok, amíg visszatérsz!

¹⁹Ekkor Gedeon elment, és elkészített egy kecskegidát, meg egy véka lisztből néhány kovásztalan kenyeret. A húst egy kosárba tette, a hús levét meg egy fazékba, azután kivitte hozzá a cserfa alá, és odatette eléje. ²⁰Az Isten angyala ezt mondta neki: Vedd a húst és a kovásztalan kenyereket, tedd le erre a sziklára, és öntsd rá a levét! Ő így is tett. ²¹Ekkor az ÚR angyala kinyújtotta a kezében levő botot, és a végével megérintette a húst meg a kovásztalan kenyereket. Erre a sziklából tűz csapott ki, és megemésztette a húst meg a kovásztalan kenyereket. Az ÚR angyala pedig eltűnt a szeme elől. ²²Amikor Gedeon látta, hogy az ÚR angyala volt az, ezt mondta Gedeon: Jaj nekem, Uram, ó, Uram, mert az ÚR angyalát láttam színről színre! ²³Az ÚR azonban azt mondta neki: Békesség neked, ne félj, nem halsz meg! ²⁴Ezért Gedeon oltárt épített ott az ÚRnak, és így nevezte el: Az ÚR a békesség. Még ma is ott van ez Ofrában, az Abíezer nemzetség földjén.

Gedeon lerombolja Baal oltárát

²⁵Ugyanazon az éjszakán ezt mondta neki az ÚR: Végy egy bikát apád marhái közül, egy kifejlett hétéves bikát. Rombold le apád Baal-oltárát, a mellette levő szent fát pedig vágd ki! ²⁶Azután építs oltárt Istenednek, az ÚRnak, ennek az erődnek a tetején, a kőrákásból. Vedd a bikát, és áldozd fel égőáldozatul a kivágott szent fa hasábjain! ²⁷Gedeon maga mellé vett tíz embert a szolgálói közül, és úgy tett, ahogyan megparancsolta neki az ÚR. De nem merte ezt nappal megtenni, mert félt apja háza népétől és a városbeli emberektől; ezért éjjel tette meg. ²⁸Amikor másnap korán reggel fölkeltek a városbeli emberek, látták, hogy Baal oltárát lerombolták, a mellette levő szent fát kivágták, a bikát pedig feláldozták egy újonnan épített oltáron. ²⁹Ekkor azt kérdezték egymástól: Vajon ki tette ezt? Addig kérdezősködtek és kutattak, amíg ki nem derítették: Gedeon, Jóás fia tette ezt. ³⁰Ekkor azt mondták a városbeli férfiak Jóásnak: Hozd ki a fiad! Meg kell halnia, mert lerombolta Baal oltárát, a szent fát pedig kivágta mellőle! ³¹Jóás azonban ezt mondta mindazoknak, akik körbeállták: Ti akartok perelni Baalért? Ti akarjátok megmenteni őt? Aki perbe száll érte, az meg fog halni reggelig! Ha isten ő, akkor pereljen ő magáért, amiért lerombolták az oltárát! ³²El is nevezték Gedeont azon a napon Jerubbaalnak, ami azt jelenti: Pereljen Baal vele, amiért lerombolta az oltárát.

Gedeon sereget gyűjt Midján ellen

³³Midján, Amálék és a keleti törzsek mind egybegyűltek, átkeltek a Jordánon, és táborot ütöttek Jezréel síkságán. ³⁴Ekkor az ÚR felruházta lelkével Gedeont, az pedig megfújta a kürtöt, és hadba szólította Abíezer nemzetségét. ³⁵Azután követeket küldött egész Manasséba, és az is hadba vonult vele; követeket küldött Ásérba, Zebulonba meg Naftáliba, és azok is felvonultak az ellenséggel szemben.

³⁶Gedeon ekkor azt mondta Istennek: Ha az én kezem által akarod megszabadítani Izráelt, ahogy megígérted, ³⁷akkor én most kiteszek egy fürt gyapjút a szérűre, és ha csak maga a gyapjűfűrt lesz harmatos, a föld pedig mindenütt száraz marad, akkor tudni fogom, hogy az én kezem által szabadítod meg Izráelt, ahogy megígérted. ³⁸Úgy is lett: amikor másnap korán fölkel, és kinyomkodta a gyapjűfűrtöt, harmatot facsart ki belőle, egy egész csészényi vizet. ³⁹Gedeon azonban ezt mondta Istennek: Ne haragudj meg reám, ha még egyszer szólok! Hadd tegyek próbát még egyszer a gyapjűfűrttel: most maga a gyapjűfűrt

maradjon száraz, a föld pedig legyen mindenütt harmatos! ⁴⁰És Isten úgy tett azon az éjszakán: csak a gyapjűfűrt maradt száraz, a földet pedig mindenütt harmat borította.

7

Gedeon seregét háromszázra csökkenti az ÚR

¹Korán reggel fölkerekedett Jerubbaal, azaz Gedeon egész hadinépével, és tábort ütött a Haród-forrásnál. Midján tábora tőle északra volt, a Móre-halomnál a völgyben. ²Akkor az ÚR ezt mondta Gedeonnak: Túl sok ez a nép, amely veled van, nem adhatom a kezükbe Midjánt! Különbén még így fog dicsekedni Izráel velem szemben: A saját kezem szabadított meg engem! ³Most azért hirdesd ki a nép előtt: Aki fél és retteg, az térjen vissza, távozzék Gileád hegyvidékéről! Erre visszatért a hadinépből huszonkétezer ember, és csak tízezer maradt ott.

⁴Majd ezt mondta Gedeonnak az ÚR: Még ez a nép is sok. Vezesd le őket a vízhez, hadd tegyem próbára őket ott! Amelyikről azt mondom neked, hogy menjen veled, az menjen veled. De akiről azt mondom neked, hogy ne menjen veled, az ne menjen!

⁵Akkor levezette a népet a vízhez. Az ÚR pedig ezt mondta Gedeonnak: Mindazokat, akik nyelvükkel nyaldossák a vizet, ahogyan a kutya nyaldossa, állítsd külön, meg azokat is, akik letérdelve isznak! ⁶És azok, akik nyaldosták a vizet, háromszázan voltak. A nép többi része letérdelve, kezét a szájához emelve itta a vizet.

⁷Az ÚR ezt mondta Gedeonnak: Ezzel a háromszáz emberrel, akik nyaldosták a vizet, szabadítalak meg benneteket, és adom a kezedbe Midjánt. A nép többi része pedig menjen haza! ⁸Akkor ez a nép magához vette az élelmet és amazoknak a kürtjeit. A többi Izráelből való férfit pedig elküldte, mindenkit a maga sátrába, és csak a háromszáz férfit tartotta magánál. Midján tábora alattuk volt a síkságon.

Az ellenséges katona álma

⁹Azon az éjszakán ezt mondta neki az ÚR: Kelj föl, támadd meg a tábort, mert a kezedbe adtam azt! ¹⁰De ha félsz megtámadni, menj le előbb a legényeddel, Purával a táborhoz!

¹¹Hallgasd meg, miről beszélnek, akkor majd felbátorodsz, és rá mersz támadni a táborra! Lement tehát legényével, Purával egészen a tábori előőrsökig. ¹²Midján, Amálék és a keleti törzsek úgy ellepték a völgyet, mint a sáskahad, tevéiknek nem volt se szeri, se száma: annyian voltak, mint tenger partján a homok. ¹³Amikor Gedeon odaért, egyikük éppen az álmát mesélte el a társának. Ezt mondta: Azt álmodtam, hogy egy kerek árpakenyér gurult le Midján táborára, és amikor a sátorhoz ért, nekiütözött, úgyhogy az ledőlt; felfordította, a sátor pedig összedőlt. ¹⁴A társa így felelt neki: Nem más ez, mint az izráeli Gedeonnak, Jóás fiának a fegyvere. Kezébe adta az Isten Midjánt és az egész tábort.

Gedeon legyőzi az ellenséget

¹⁵Amikor Gedeon meghallotta az elmesélt álmot és annak a megfejtését, leborult imádkozni. Azután visszatért Izráel táborába, és azt mondta: Keljetek föl, mert kezetekbe adta az ÚR Midján táborát! ¹⁶A háromszáz embert három csapatra osztotta, mindenkinek a kezébe egy-egy kürtöt adott, meg egy üres cserépfazekat és egy fáklyát a fazékba. ¹⁷Majd ezt mondta nekik: Figyeljete engem és ugyanazt tegyétek; amikor elérem a tábor szélét, ugyanazt tegyétek, amit majd én teszek! ¹⁸Ha megfújom a kürtöt én, meg mindazok, akik velem vannak, akkor ti is fújjátok meg a kürtöket a tábor körül mindenütt, és kiáltátok: Az ÚRért és Gedeonért!

¹⁹Amikor Gedeon és száz embere a tábor széléhez érkezett a középső őrségváltás elején – mert éppen akkor állították fel az öröket –, megfújták a kürtöket, és összetörték a kezükben levő cserépfazekakat. ²⁰Ekkor mind a három csapat megfújta a kürtöket, és összetörték a cserépfazekakat; bal kezükben fogták a fáklyákat, jobb kezükben pedig a kürtöket, amelyekkel kürtöltek, és így kiáltottak: Fegyverre, az ÚRért és Gedeonért!

²¹Mindenki megállt a helyén a tábor körül. Az egész tábor viszont futásnak eredt, és ordítózza menekült. ²²Mert amikor megfújták a háromszáz kürtöt, az ÚR egymás ellen fordította az emberek fegyvereit az egész táborban. Menekült a tábor egészen Bét-Sittáig, Cerédá felé, az ábél-mehólái partig, Tabbat fölött.

²³Ekkor fegyverbe szólították az izráelieket Naftáliból, Ásérből és egész Manasséból, és üldözőbe vették Midjánt. ²⁴Gedeon követeket küldött Efraim egész hegyvidékére ezzel az üzenettel: Kerüljetek Midján elé, és foglaljátok el előlük a vízhez, a Jordánhoz vezető utat Bét-Baráig! Fegyverbe szólítottak erre Efraimból mindenkit, és ők elfoglalták a vízhez, a Jordánhoz vezető utat Bét-Baráig. ²⁵Elfogták Midján két vezérét, Órébet és Zeébet is, és megölték Órébet az Óréb-sziklánál, Zeébet pedig a zeébi présháznál ölték meg, majd tovább üldözték Midjánt. Óréb és Zeéb fejét pedig elvitték Gedeonhoz a Jordánon túlra.

8

A féltékeny efraimiak

¹De az efraimiak azt mondták neki: Mit tettél velünk? Miért nem hívtál bennünket, amikor harcba indultál Midján ellen? És hevesen pöröltek vele. ²Ő azonban így felelt nekik: Ugyan mit tettem én hozzátok képest? Nem ér-e többet Efraim böngészése Abíezer szüreténél? ³A ti kezetekbe adta Isten Midján vezéreit, Órébet és Zeébet. Hozzátok képest mit tudtam én tenni? Amikor így beszélt, megenyhült vele szemben az indulatuk.

Gedeon üldözi Midjánt a Jordánon túl

⁴Gedeon megérkezett a Jordánhoz, és átkelt háromszáz emberével; fáradtak voltak, de folytatták az üldözést. ⁵Ezt mondta Szukkót lakóinak: Adjatok néhány kenyeret ennek a népnek, amely engem követ, mert fáradtak, pedig nekem üldöznöm kell Zebahot és Calmunnát, Midján királyait. ⁶Szukkót vezetői ezt felelték: Talán már a kezekben tartod Zebahot és Calmunnát, hogy kenyeret kívánsz tőlünk a seregednek? ⁷Gedeon azt mondta: Ha majd az ÚR kezembe adja Zebahot és Calmunnát, ezért pusztai tövissel és tuskéval csépelem majd végig a testeteket! ⁸Onnan fölment Penúélba, és ugyanúgy szólt azokhoz is. De Penúél lakói is ugyanúgy válaszoltak, ahogyan a szukkótiak. ⁹Akkor ezt mondta Penúél lakóinak is: Ha sértetlenül térek vissza, lerombolom ezt a tornyot!

¹⁰Zebah és Calmunná Karkóiban voltak táborukkal együtt: mintegy tizenötezer ember, mindazok, akik megmaradtak a keleti törzsek egész táborából; százhuszezer kardforgató ember pedig már elesett. ¹¹Gedeon a sátorlakók útján vonult fel, Nóbahtól és Jogbohától keletre. Megverte a tábor, mert a tábor már biztonságban érezte magát. ¹²Zebah és Calmunná elmenekült, de ő üldözőbe vette őket, és elfogta Zebahot és Calmunnát, Midján két királyát, az egész tábor pedig szétverte.

Gedeon igazságot szolgáltat

¹³Amikor visszatért Gedeon, Jóás fia a harcból, a Heresz-hágótól, ¹⁴elfogott Szukkót lakói közül egy ifjút, és kikérdezte. Az pedig felírta neki Szukkót vezetőit és véneit, hetvenhét embert. ¹⁵Azután odament Szukkót lakóihoz, és ezt mondta: Nohát, itt van Zebah és Calmunná, akik miatt így gúnyolódtatok velem: Talán már a kezekben tartod Zebahot és Calmunnát, hogy kenyeret kívánsz tőlünk fáradt embereidnek? ¹⁶Azzal lefogatta a város véneit, és pusztai tövissel meg tuskéval fenyegette meg ezeket a szukkótiakat. ¹⁷Majd lerombolta Penúél tornyát, a város lakóit pedig megölette.

¹⁸Azután megkérdezte Zebahtól és Calmunnától: Milyenek voltak azok a férfiak, akiket a Tábór-hegyen megöltetek? Azok így feleltek: Olyanok voltak, mint te, mindegyik királyfinak látszott. ¹⁹Akkor ezt mondta: Az én testvéreim, anyámnak a fiai voltak azok. Az élő Úrra mondom, nem ölnélek meg benneteket, ha életben hagyátok volna őket! ²⁰Majd ezt mondta elsőszülöttjének, Jeternek: Rajta, öld meg őket! De az ifjú nem húzta ki kardját, mert

félt, hiszen még egész fiatal volt. ²¹Ekkor azt mondta Zebah és Calmunná: Rajta, vágj le bennünket te, mert amilyen a férfi, olyan az ereje! Gedeon erre fölkelt, és megölte Zebahot és Calmunnát, azután leszedte tevéik nyakáról a holdacskákat.

²²Ezután azt mondták az izráeliek Gedeonnak: Uralkodj rajtunk te, aztán a fiad és az unokád is, mivel megszabadítottál bennünket Midján kezéből! ²³De Gedeon így válaszolt nekik: Én nem uralkodom rajtatok, és nem fog uralkodni rajtatok a fiam sem. Az ÚR uralkodjék rajtatok!

Gedeon bálványimádása és halála

²⁴Majd ezt mondta nekik Gedeon: Csak egyet kérek tőletek: adja nekem mindenki a függőket, amelyeket zsákmányolt! Azok ugyanis aranyfüggőket viseltek, mivel izmaeliek voltak. ²⁵Ők így feleltek: Örömet odaadjuk. Leterítettek egy felsőruhát, és arra dobta mindenki a zsákmányolt függőket. ²⁶Az elkért aranyfüggők súlya ezerhétszáz aranysekel volt, azokon a holdacskákon, fülbevalókon és bíborruhákön kívül, amelyeket Midján királyai viseltek; meg a láncokon kívül, amelyek a tevéik nyakában voltak.

²⁷Gedeon csináltatott ezekből egy éfódot, és felállította a városában, Ofrában. Ott paráználkodott azzal egész Izráel. Csapda lett ez a dolog Gedeonnak és háza népének.

²⁸Így kellett megalázkodnia Midjának Izráel fiai előtt, nem is emelték fel többé a fejüket. És béke lett az országban negyven esztendeig Gedeon idejében.

²⁹Jerubbaal, Jóás fia azután elment, és otthon lakott. ³⁰Gedeonnak volt hetven fia; ezek mind tőle származtak, mert sok felesége volt. ³¹A sikemi másodfelesége is szült neki egy fiút, akinek az Abímelek nevet adta. ³²Azután meghalt Gedeon, Jóás fia szép öreg korban, és eltemették apjának, Jóásnak a sírjába, az abízeri Ofrában.

³³Miután Gedeon meghalt, ismét paráználkodni kezdtek Izráel fiai a Baalokkal, és Baal-Berítet tettek meg istenüknek. ³⁴Nem törődtek Izráel fiai Istenükkel, az Úrral, aki minden környező ellenségük kezéből kimentette őket. ³⁵De nem voltak hűségesek Jerubbaalnak, azaz Gedeonnak a háza népéhez sem mindazért a jóért, amit Izráelért cselekedett.

9

Abímelek királysága Sikemben

¹Abímelek, Jerubbaal fia elment Sikembe anyja testvéreihez, és így szólt hozzájuk, meg az egész nemzetséghez, amelyhez anyja családja tartozott: ²Mondjátok el ezt Sikem valamennyi polgárának: Mi jobb nektek? Az, ha hetven ember, Jerubbaal összes fia uralkodik rajtatok, vagy az, ha egyetlen ember uralkodik rajtatok? Emlékezzetek csak arra, hogy én a ti húsoatok és véretek vagyok! ³Amikor anyja testvérei mindezeket elmondták róla Sikem valamennyi polgárának, azoknak a szíve Abímelek felé hajlott, mert ezt mondták: Testvérünk ő! ⁴Adak hát neki hetven ezüstöt Baal-Berít templomából, Abímelek pedig ezen haszontalan és hitvány embereket bérelt fel, hogy kövessék őt. ⁵Majd elment apja házához Ofrába, és meggyilkolta testvéreit, Jerubbaal fiait, hetven férfit egy kövön. De Jótám, Jerubbaal legkisebb fia megmenekült, mert elbújt.

⁶Ezután összegyűltek Sikem polgárai, meg a fellegvár összes lakója, elmentek, és királlyá tették Abímeleket a sikemi cserfánál, az emlékoszlop mellett.

Jótám példázata és annak magyarázata

⁷Amikor hírül adták ezt Jótámnak, elment, megállt a Garizím-hegy csúcsán, és harsány hangon kiáltva ezt mondta nekik: Sikem polgárai, hallgassatok rám, hogy Isten is hallgasson rátok!

⁸Elmentek egyszer a fák,
 hogy királyt kenjenek föl maguknak.

Mondták az olajfának:

Légy a mi királyunk!

⁹De az olajfa ezt mondta nekik:

Talán elvesztettem olajomat,
amelyért tisztelnek istenek és emberek,
hogy menjek hajladozni a fák fölött?

¹⁰Ekkor a fügefának mondták a fák:

Jöjj te, és légy a királyunk!

¹¹De a fügefa azt mondta nekik:

Talán elvesztettem édességemet,
meg pompás gyümölcsömet,
hogy menjek hajladozni a fák fölött?

¹²Ekkor a szőlőnek mondták a fák:

Jöjj te, és légy a királyunk!

¹³De a szőlő ezt mondta nekik:

Talán elvesztettem mustomat,
amely öröme derít isteneket és embereket,
hogy menjek hajladozni a fák fölött?

¹⁴Végül a túskebokornak mondták mind a fák:

Jöjj te, és légy a királyunk!

¹⁵A túskebokor azt mondta a fáknek:

Ha igazán királyotokká akartok engem kenni,
jertek, húzódjatok árnyékomba;
mert ha nem úgy lesz, akkor
tűz csap ki a túskebokorból,
és megemészti a Libánon cédrusait!

¹⁶Ti most igaz módon és feddhetetlenül jártatok-e el, amikor királlyá tettétek Abímeleket, helyesen bántatok-e Jerubbaallal és háza népével, és úgy bántatok-e vele, ahogyan megérdemelte? ¹⁷Hiszen értetek harcolt apám, sőt az életét is kockára tette, amikor kimentett benneteket Midján kezéből. ¹⁸Ti pedig most fölkeltek apám háza népe ellen, legyilkoltátok fiait, hetven férfit egy kövön, és királlyá tettétek Sikem polgárai fölött Abímeleket, a szolgálóleánya fiát, mivel ő a ti testvéretek! ¹⁹Ha tehát most igaz módon és feddhetetlenül bántatok Jerubbaallal és háza népével, akkor örüljétek Abímeleknek, és örüljön ő is nektek! ²⁰De ha nem, akkor tűz fog kicsapni Abímelekből, és megemészti Sikem polgárait meg a fellegvár lakóit, és tűz fog kicsapni Sikem polgáraiból meg a fellegvár lakóiból, és megemészti Abímeleket! ²¹Ezután elmenekült Jótám, és futva ment Beérbe. Ott telepedett le, mert félt a testvérétől, Abímelektől.

Viszály Abímelek és Sikem városa között

²²Abímelek három évig volt Izráel fejedelme. ²³De Isten egy gonosz lelket küldött Abímelek és Sikem polgárai közé, ezért Sikem polgárai hűtlenek lettek Abímelekhez. ²⁴Így torolta meg Isten a Jerubbaal hetven fián elkövetett erőszakot, és így hártotta vérüket testvéreikre, Abímelekre, aki meggyilkolta őket, meg Sikem polgárait, akik támogatták őt testvérei meggyilkolásában. ²⁵Sikem polgárai lesben álltak a hegytetőkön, és kiraboltak mindenkit, aki elment mellettük az úton. Ezt hírül adták Abímeleknek.

²⁶Azután eljött Gaal, Ebed fia testvéreivel együtt, és Sikembe költözött. Sikem polgárai megbíztak benne. ²⁷Amikor kimentek a mezőre, leszüretelték a szőlőjüket, kitaposták, és örömmünetet tartottak; bementek Istenük házába, ettek, ittak, és ócsárolták Abímeleket. ²⁸Gaal, Ebed fia ezt mondta: **Ki ez az Abímelek, hogy mi, sikemiek szolgáljunk neki?!** Hiszen ez a Jerubbaal fia, Zebul meg a helytartója! Szolgáljátok inkább Sikem

atyjának, Hamórnak az embereit! Miért szolgáljuk mi őt? ²⁹Volna csak az én kezemben ez a nép, majd elkergetném Abímeleket! Megüzenném annak az Abímeleknek: Szedd össze a seregedet, és állj ki ellenem!

³⁰Amikor meghallotta Zebul, a város parancsnoka, Gaalnak, Ebed fiának a szavait, haragra lobbant. ³¹Követeket küldött Abímelekhez Tormába ezzel az üzenettel: Gaal, Ebed fia és testvérei Sikembe jöttek, és ellened lázítják a várost. ³²Indulj el tehát éjszaka seregeddel együtt, és állj lesbe a mezőn! ³³Reggel pedig, mielőtt fölkel a nap, törj rá azonnal a városra! Mikor azután Gaal és a serege kivonul ellened, bánj el vele úgy, ahogy tőled telik!

³⁴Abímelek elindult éjszaka egész seregével, és lesbe álltak Sikem ellen négy csapatban. ³⁵Amikor Gaal, Ebed fia, kivonult és fölállt a város kapuja előtt, Abímelek is elindult a leshelyről seregével együtt. ³⁶Amint Gaal meglátta a sereget, azt mondta Zebulnak: Nézd! Egy sereg vonul le a hegytetőkről! Zebul azonban ezt mondta neki: A hegyek árnyékát nézed embereknek. ³⁷De Gaal megint csak így szólt: Nézd! Egy sereg vonul erre az ország közepe felől, egy másik csapat pedig a Jóslás Tölgye felől jön. ³⁸Akkor ezt mondta neki Zebul: Hol van most az a nagy szád, amellyel így beszéltél: Ki az az Abímelek, hogy szolgáljunk neki? Ez az a nép, amelyet lebecsültél. Most hát vonulj ki ellene, és ütközz meg vele!

³⁹Gaal kivonult Sikem polgárai élén, és megütközött Abímelekkel. ⁴⁰De megfutamodott, Abímelek pedig üldözőbe vette. Sokan hullottak el halálra sebzetten a kapu bejáratáig. ⁴¹Abímelek Arúmában maradt, Zebul pedig elűzte Gaalt és testvéreit; nem maradhattak Sikemben.

⁴²Másnap azután a nép kiment a mezőre. Ezt hírül vitték Abímeleknek, ⁴³ő pedig összeszedte a seregét, három csapatra osztotta, és lesbe állt a mezőn. Amikor látta, hogy a nép kijött a városból, rájuk támadt, és legyilkolta őket. ⁴⁴Abímelek ugyanis előretört a vele levő csapatokkal, és elállta a városkapu bejáratát. A másik két csapat pedig rátört mindazokra, akik a mezőn voltak, és legyilkolta őket. ⁴⁵Abímelek egész nap harcolt a város ellen, és elfoglalta a várost. A benne levő népet fölkoncolta, a várost pedig lerombolta, és bevetette sóval.

⁴⁶Amikor meghallották ezt Sikem fellegvárának a polgárai, mindnyájan Él-Berít templomának belső termébe menekültek. ⁴⁷De hírül adták Abímeleknek, hogy Sikem fellegvárának a polgárai mind együtt vannak. ⁴⁸Abímelek fölment a Calmón-hegyre egész seregével. Fejszét vett Abímelek a kezébe, levágott egy faágat, fölvette, a vállára tette, és azt mondta a seregének: Láttátok, hogy mit csináltam; hamar tegyetek ti is így! ⁴⁹Vágott tehát a seregből is mindenki egy-egy ágat magának, azután követték Abímeleket. A fát lerakták a belső terem mellett, és felgyújtották vele a nagytermet. Minden ember meghalt Sikem fellegvárában, mintegy ezer férfi és nő.

Abímelek halála

⁵⁰Abímelek azután Tébéc alá vonult, megostromolta Tébécet, és elfoglalta. ⁵¹A város közepén volt egy erős fellegvár. Oda menekült minden férfi és nő, a város valamennyi polgára, és magukra zárták azt. Azután fölmentek a fellegvár tetejére. ⁵²Amikor Abímelek eljutott a fellegvárig, megtámadta azt. Már közel volt a fellegvár bejáratához, és fel akarta gyújtani.

⁵³Akkor egy asszony egy kézimalmából való követ dobott Abímelek fejére, amely bezúzta a koponyáját. ⁵⁴Ő gyorsan odakiáltott fegyverhordozó legényének: Ránts kardot, és ölj meg, hogy ne mondhassák rólam: Asszony gyilkolta meg! A legénye keresztülszúrta, és meghalt.

⁵⁵Amikor az izráéliek látták, hogy Abímelek meghalt, mindnyájan hazamentek. ⁵⁶Így fizetett meg Isten Abímeleknek azért a gonoszságáért, amelyet apja ellen követett el, amikor meggyilkolta hetven testvérét. ⁵⁷A sikemiek fejére is visszahárította Isten minden gonoszságukat, és beteljesedett rajtuk Jótámnak, Jerubbaal fiának az átka.

10

Tólá és Jáír bírák

¹Abímelek után fölkelt Izráel megszabadítására az issakárbeli Tólá, Dódó fiának, Púának a fia. Sámírban, Efraim hegyvidékén lakott. ²Huszonhárom évig volt Izráel bírása. Azután meghalt, és eltemették Sámírban.

³Őutána a gileádi Jáír következett, és huszonkét évig volt Izráel bírása. ⁴Volt neki harminc fia, akik harminc szamárcsikón jártak. Volt harminc városuk Gileád földjén, amelyeket Jáír sátorfalvainak neveznek még ma is.

⁵Azután meghalt Jáír, és eltemették Kámónban.

Izráel újabb hűtlensége és bűnhődése

⁶Izráel fiai ismét azt tették, amit rossznak lát az ÚR, mert a Baalokat és az Astartékat, Arám, Szidón, Móáb meg az ammóniak és a filiszteusok isteneit tisztelték. Az URat pedig elhagyták, és nem tisztelték. ⁷Ezért fellángolt az ÚR haragja Izráel ellen, és kiszolgáltatta őket a filiszteusoknak meg az ammóniaknak. ⁸Ezek nyomorgatták és gyötörték Izráel fiait abban az időben tizenhét éven át; mindazokat az izráélieket, akik a Jordánon túl, az emóriai földjén, Gileádban laktak. ⁹Az ammóniak már a Jordánon is átkeltek, hogy Júdával, Benjáminnal és Efraim házával is harcoljanak; Izráel tehát igen szorongatott helyzetbe került. ¹⁰Ekkor így kiáltottak az ÚRhoz segítségért Izráel fiai: Vétkeztünk ellened, mert elhagytuk Istenünket, és a Baalokat tiszteltük.

¹¹Az ÚR pedig ezt mondta Izráel fiainak: Vajon Egyiptomból, az emóriaktól, az ammóniaktól, a filiszteusoktól, ¹²vagy a szidóniaktól, Amáléktól és Máóntól nem én szabadítottalak-e meg benneteket, amikor sanyargattak titeket, és énhozzám kiáltottatok segítségért? ¹³Ti mégis elhagytatok engem, és más isteneket tiszteltetek. Ezért nem szabadítalak meg többé benneteket! ¹⁴Menjetek, és kiáltsatok segítségért azokhoz az istenekhez, akiket választottatok, szabadítsanak meg benneteket azok a szükség idején!

¹⁵Izráel fiai ekkor azt mondták az ÚRnak: Vétkeztünk. Tégy velünk bármit, ahogy jónak látod, csak ments most meg bennünket! ¹⁶Majd eltávolították maguk közül az idegen isteneket, és újra az URat tisztelték. Az ÚR pedig megelégte Izráel nyomorúságát.

¹⁷Ekkor fegyverbe szólították az ammóniakat, és azok táborot ütöttek Gileádban. Összegyülekeztek Izráel fiai is, és Micpában ütöttek táborot. ¹⁸A nép és Gileád vezérei azt kérdezték egymástól: Ki az az ember, aki harcra mer szállni az ammóniakkal? Az lesz a feje Gileád összes lakójának!

11

Jeftét vezérré választják

¹A gileádi Jefte erős vitéz volt, egy parázna nőnek volt a fia. Jeftét Gileád nemzette. ²De azután a felesége is szült fiaikat Gileádnak, és amikor feleségének a fiai felnőttek, elűzték Jeftét, és ezt mondták neki: Nem kapsz örökséget apánk házából, mert más asszony fia vagy. ³Jefte elmenekült testvérei elől, és Tób földjén telepedett le. Gyülevész népség verődött Jefte köré, és együtt portyáztak vele.

⁴Néhány nap múlva az ammóniak megkezdtek a harcot Izráel ellen. ⁵Amikor megkezdődött a harc az ammóniak és Izráel között, elmentek Gileád vénei, hogy elhozzák Jeftét Tób földjéről. ⁶Ezt mondták Jeftének: Jöjj, légy a vezérünk, és harcoljunk az ammóniak ellen! ⁷De Jefte ezt mondta Gileád véneinek: Hiszen ti gyűlöltök engem, és kiűztetek apám házából! Miért jöttetek most hozzám, amikor bajban vagytok? ⁸Gileád vénei ezt felelték Jeftének: Éppen azért fordultunk most hozzád. Jöjj velünk, és harcolj az ammóniak ellen, azután légy nekünk, Gileád minden lakójának a feje! ⁹Jefte ezt mondta Gileád véneinek: Ha visszavisztek engem, hogy harcoljak az ammóniak ellen, és ha az ÚR hatalmamba adja őket, akkor én akarok lenni a vezetőtok. ¹⁰Gileád vénei azt felelték Jeftének: Az ÚR legyen a tanú

közöttünk: úgy fogunk tenni, ahogyan mondd. ¹¹Akkor elment Jefte Gileád véneivel. A nép pedig a maga fejévé és vezérévé tette őt. Jefte pedig mindezt elmondta az ÚR színe előtt Micpában.

Jefte tárgyal az ellenséggel

¹²Jefte követeket küldött az ammóniak királyához ezzel az üzenettel: Mi dolgunk van nekünk egymással? Miért vonultál föl ellenem, hogy megtámadd az országomat? ¹³Az ammóniak királya azt felelte Jefte követeinek: Azért, mert elvette Izráel az én földemet az Arnóntól a Jabbókig és a Jordánig, amikor kijött Egyiptomból. Most tehát, ha békét akarsz, add vissza azt! ¹⁴Jefte ismét követeket küldött az ammóniak királyához, ¹⁵és azt üzenté neki: Így szól Jefte: Nem vette el Izráel se Móáb földjét, se az ammóniak földjét. ¹⁶Hiszen amikor Izráel kijött Egyiptomból, a pusztában vándorolt a Vörös-tengerig, és érkezett Kádésba. ¹⁷Izráel akkor követeket küldött Edóm királyához ezzel az üzenettel: Szeretnék átvonulni országodon! De nem hallgatott rá Edóm királya. Móáb királyához is elküldött, de az sem engedte ezt meg. Ezért kellett Izráelnek Kádésban maradnia. ¹⁸Azután tovább vándorolt a pusztában, megkerülte Edóm országát és Móáb országát, így érkezett el napkelet felől Móáb országához, és tábor ütött az Arnónon túl. Nem lépték át Móáb határát, mert Móáb határa az Arnón. ¹⁹Ekkor követeket küldött Izráel Szíhónhoz, az emóriak királyához, Hesbón királyához, és ezt üzenté neki Izráel: Szeretnék átvonulni országodon a magam helyére! ²⁰De Szíhón nem hitte el, hogy Izráel csak át akar vonulni a határán, ezért összegyűjtötte Szíhón egész hadinépét, tábor ütött Jahacnál, és megütközött Izráellel. ²¹Izráel Istene, az ÚR Izráel kezébe adta Szíhónt és egész hadinépét, és megverték őket. Így vette birtokba Izráel azoknak az emóriaknak az egész földjét, akik azon a földön laktak. ²²Birtokba vették az emóriak egész területét az Arnóntól a Jabbókig és a pusztától a Jordánig. ²³Azért ha az ÚR, Izráel Istene maga üzte ki az emóriákat népe, Izráel elől, te akarod azt birtokba venni? ²⁴Nem úgy van-e, hogy amit birtokul adott neked a te istened, Kemós, az a te birtokod? Mi pedig birtokoljuk mindazoknak a földjét, akiket a mi Istenünk, az ÚR üzött ki előlünk. ²⁵Talán te különb vagy Báláknál, Cippór fiánál, Móáb királyánál? Mert-e ő perbe szállni Izráellel, mert-e harcolni ellene? ²⁶Háromszáz évig lakott Izráel Hesbónban és falvaiban, Aróérban és falvaiban, meg az Arnón menti városokban, miért nem akartátok akkoriban elvenni azokat? ²⁷Én tehát nem vétettem ellened. Te akarsz rosszat tenni velem azzal, hogy háborút indítottál ellenem. Az ÚR, a bíró ítéljen ma Izráel fiai és Ammón fiai között! ²⁸De az ammóniak királya nem hallgatott arra az üzenetre, amelyet Jefte küldött neki.

Jefte fogadalma és győzelme

²⁹Ekkor az ÚR lelke szállt Jeftére, és ő átvonult Gileádon és Manassén, majd átvonult Gileád-Micpén, és Gileád-Micpéből vonult az ammóniak ellen. ³⁰Fogadalmat tett Jefte az Úrnak, és ezt mondta: Ha valóban kezembe adod az ammóniakat, ³¹akkor bárki is jön ki elém a házam ajtaján, amikor épségben visszatérek az ammóniaktól, az Úré lesz az, feláldozom égőáldozatul.

³²Fölvonult Jefte az ammóniak ellen, és megütközött velük. Az ÚR pedig a kezébe adta őket. ³³Verte őket Aróértől fogva a Minnítbe vezető útig, húsz városon keresztül egészen Ábél-Kerámíig. Igen nagy vereség volt ez. Így kellett megalázkodniuk az ammóniaknak Izráel fiai előtt.

³⁴Amikor Jefte megérkezett Micpába, a házához, éppen a leánya jött ki eléje dobolva és táncolva. Csak ez az egyetlen gyermeke volt, nem volt rajta kívül se fia, se leánya.

³⁵Amikor meglátta őt, megszagatta a ruháját, és ezt mondta: Ó, leányom! Porba sújtottál, szerencsétlenné tettél! Mert én magam adtam szavamat az Úrnak, és nem vonhatom vissza.

³⁶A leány így felelt neki: Apám, ha szavadat adtad az Úrnak, tedd velem azt, amit kimondtál! Hiszen megengedte az ÚR, hogy bosszút állj ellenségeiden, az ammóniakon. ³⁷Majd ezt

mondta apjának: Csak arra az egyre kérlek, ne bánts engem két hónapig: hadd menjek el a hegyek közé elsiratni a szüzességemet barátnőimmal! ³⁸Az apja azt felelte: Menj! És elbocsátotta két hónapra. Az pedig elment a barátnőivel elsiratni szüzességét a hegyek között. ³⁹Két hónap múlva visszatért apjához, az pedig megtette vele azt, amit megfogadott. A leány soha nem hált férfival. Azóta vált szokássá Izráelben, ⁴⁰hogy évről évre elmennek Izráel leányai, és megéneklük a gileádi Jefte leányát, évente négy napig.

12

Jefte és az efraimiak viszálya

¹De fegyverbe szólították az efraimiakat. Cáfón felé vonultak, és ezt mondták Jeftének: Miért vonultál harcba az ammóniak ellen anélkül, hogy hívtál volna bennünket, hogy menjünk veled? Rád gyűjtjük a házadat! ²Jefte azt felelte nekik: Nagy perem volt nekem és népemnek az ammóniakkal. Kértem én a segítségeteket, de ti nem szabadítottatok meg a kezükből. ³Amikor láttam, hogy ti nem szabadítottok meg, kockára tettem a saját életemet, megtámadtam az ammóniakat, az ÚR pedig a kezembe adta őket. Miért vonultatok most föl hadakozni velem? ⁴Ekkor összegyűjtött Jefte minden gileádi férfit, és megütközött Efraimmal. A gileádi férfiak megverték Efraimot, mert ezek azt mondták: Elfajzott efraimiak vagytok! Gileád ugyanis Efraim és Manassé közé esik. ⁵Azután elfoglalták a gileádiak a Jordán gázlót Efraim elől, és mikor a menekülő efraimiak azt mondták: Hadd menjünk át! – megkérdezték mindegyiktől a gileádi férfiak: Efraimi vagy? És ha azt felelte: Nem! – ⁶akkor azt mondták neki: Mondd azt, hogy "sibbólet"! És ha az "szibbólet"-et mondott – mert nem tudta helyesen kiejteni –, akkor megragadták, és legyilkolták a Jordán gázlójánál. Így esett el akkor negyvenkétezer efraimi.

⁷Jefte hat évig volt Izráel bírása. Azután meghalt a gileádi Jefte, és eltemették városában, Gileádban.

Ibcán, Élón és Abdón bírák

⁸Utána a betlehemi Ibcán volt Izráel bírása. ⁹Volt neki harminc fia, és harminc leányát adta férjhez máshova, a fiainak pedig harminc leányt hozott feleségül máshonnan. Hét esztendeig volt Izráel bírása. ¹⁰Azután meghalt Ibcán, és eltemették Betlehemben.

¹¹Utána a zebuloni Élón lett Izráel bírása. Tíz esztendeig bíraskodott Izráelben.

¹²Azután meghalt a zebuloni Élón, és eltemették Ajjálónban, Zebulon földjén.

¹³Utána Abdón, a pirátóni Hillél fia lett Izráel bírása. ¹⁴Volt neki negyven fia és harminc unokája, akik hetven számárcsikón jártak. Nyolc esztendeig volt Izráel bírása.

¹⁵Azután meghalt Abdón, a pirátóni Hillél fia, és eltemették Pirátónban, Efraim földjén, az Amálék-hegyen.

13

Ígéret Sámson születéséről

¹Izráel fiai ismét azt tették, amit rossznak lát az ÚR. Ezért az ÚR a filiszteusok kezébe adta őket negyven esztendőre.

²Volt egy Dán nemzetségéből való ember, Corából, akinek a neve Mánóah volt. A felesége meddő volt, nem szült. ³Megjelent egyszer az ÚR angyala az asszonynak, és ezt mondta neki: Lásd, te meddő vagy, nem szültél. De teherbe fogsz esni, és fiút szülsz.

⁴Mostantól fogva vigyázz, bort vagy más részegítő italt ne igyál, és semmiféle tisztátalant ne egyél. ⁵Mert teherbe fogsz esni, és fiút szülsz. Ne érje annak borotva a fejét, mert Istennek szentelt názir lesz az a gyermek már anyja méhében. Ő kezdi majd megszabadítani Izráelt a filiszteusok hatalmából. ⁶Az asszony odament, és ezt mondta a férjének: Isten embere jött el hozzám. Alakja olyan volt, mint Isten angyalának az alakja, igen félelmetes. Nem kérdeztem meg, hogy honnan való, ő pedig nem mondta meg nekem a nevét. ⁷Ezt mondta nekem:

Teherbe fogsz esni, és fiút szülsz. Mostantól fogva ne igyál bort vagy egyéb részegítő italt, és ne egyél semmiféle tisztátalant, mert Istennek szentelt názír lesz ez a gyermek az anyaméhtől fogva halála napjáig.

⁸Akkor Mánóah így imádkozott az Úrhoz: Kérlek, Uram! Istennek az az embere, akit küldtél, hadd jöjjön el ismét hozzánk, és tanítson meg bennünket, hogy mit cselekedjünk a gyermekkel, ha majd megszületik. ⁹Isten meghallgatta Mánóah kérését, és az Isten angyala megint eljött az asszonyhoz, amikor az a mezőn volt. A férje, Mánóah azonban nem volt vele.

¹⁰Akkor az asszony gyorsan elfutott, hogy szóljon a férjének. Ezt mondta neki: Megjelent nekem az a férfi, aki a minap nálam járt. ¹¹Mánóah fölkelt, és követte feleségét. Amikor odaért ahhoz a férfihoz, megkérdezte tőle: Te vagy az a férfi, aki ezzel az asszonnal beszélt? Ő azt felelte: Én vagyok. ¹²Mánóah ezt kérdezte: Ha majd beteljesedik az ígéreted, milyen legyen a gyermek élete, és hogyan bánjunk majd vele? ¹³Az ÚR angyala ezt mondta Mánóahnak: Tartózkodjon az asszony mindattól, amit megmondtam: ¹⁴semmit se egyék, ami szőlőtőkéről való, bort és más részegítő italt ne igyék, és semmiféle tisztátalant ne egyék. Tartsa meg a feleséged mindazt, amit parancsoltam neki!

¹⁵Akkor Mánóah ezt mondta az ÚR angyalának: Szeretnék, ha itt maradnál, és készíthetnék neked egy kecskegidát! ¹⁶De az ÚR angyala ezt felelte Mánóahnak: Hiába marasztalnál, nem ennék az ételedből. Ha pedig égőáldozatot akarsz készíteni, az Úrnak áldozd azt! Mert nem tudta Mánóah, hogy az ÚR angyala az. ¹⁷Mánóah azt mondta az ÚR angyalának: Mi a te neved? Mert ha beteljesedik az ígéreted, tisztelni akarunk téged. ¹⁸Az ÚR angyala ezt felelte neki: Miért kérdezed a nevem? Titokzatos név az!

¹⁹Azután fogta Mánóah a kecskegidát meg az ételáldozatot, és feláldozta a kősziklán az Úrnak. Ő pedig csodát tett Mánóah és felesége szeme láttára. ²⁰Az történt ugyanis, hogy a láng felcsapott az oltárról az ég felé, az ÚR angyala pedig felszállt az oltár lángjában. Ennek láttán Mánóah és felesége arccal a földre borult. ²¹Az ÚR angyala nem jelent meg többé Mánóahnak és feleségének. Ekkor tudta meg Mánóah, hogy az ÚR angyala volt az. ²²Akkor Mánóah ezt mondta a feleségének: Meg fogunk halni, mert Istent láttuk! ²³De a felesége azt mondta neki: Ha az Úrnak úgy tetszett volna, hogy megöljön bennünket, nem fogadott volna el a kezünkől égőáldozatot és ételáldozatot, nem láthattuk volna mindezt, és nem hallhattunk volna most ilyeneket.

²⁴Azután az asszony fiút szült, és Sámsonnak nevezte el. A gyermek felnövekedett, és megáldotta őt az ÚR. ²⁵És az ÚR lelke nyugtalanítani kezdte őt Dán táborában, amely Corá és Estáól között volt.

14

Sámson házassága

¹Egyszer elment Sámson Timnába, és meglátott Timnában egy filiszteus nőt. ²Hazament, és ezt mondta apjának és anyjának: Láttam Timnában egy filiszteus nőt, kérjétek meg azt nekem feleségül! ³De apja és anyja ezt felelte neki: Hát nincs feleségnek való a rokon leányok közt, vagy egész népemben, hogy a körülmetéletlen filiszteusok közül akarsz feleséget venni? De Sámson így felelt apjának: Őt kérd meg nekem, mert csak ő tetszik nekem! ⁴Apja és anyja nem tudta, hogy az Úrtól van ez, és csak ürügyet keres a filiszteusok ellen. Abban az időben ugyanis a filiszteusok uralkodtak Izráelen.

Sámson megöl egy oroszlánt

⁵Elment tehát Sámson apjával és anyjával együtt Timnába. Amikor a timnai szőlőkhöz értek, egy fiatal, ordító oroszlánnal találta magát szemben. ⁶Akkor megszállta őt az ÚR lelke, és pusztá kézzel kettészakította azt, mintha csak egy kecskegidát szakított volna ketté. De apjának és anyjának nem mondta el, hogy mit csinált. ⁷Azután megérkezett, elbeszélgetett azzal a nővel, és az még jobban megtetszett Sámsonnak.

⁸Néhány nap múlva ismét eljött, hogy elvegye. Közben letért az útról, hogy megnézzé az oroszlán tetemét. Hát az oroszlán hullájában egy méhraj volt és méz! ⁹Kiszedte a markába, és útközben azt eszegette. Odament az apjához és anyjához, nekik is adott, és ők is ettek. De nem mondta meg nekik, hogy az oroszlán hullájából szedte ki a mézet.

Sámson lakodalma és találós kérdése

¹⁰Azután elment az apja ahhoz a nőhöz. Sámson meg lakodalmat tartott ott, az ifjak szokása szerint. ¹¹Amint meglátták, harminc vőfélyt bíztak meg, hogy legyenek mellette. ¹²Sámson ezt mondta nekik: Feladok nektek egy találós kérdést. Ha meg tudjátok fejteni a lakodalom hét napja alatt, és kitaláljátok, adok nektek harminc inget és harminc öltözet ruhát. ¹³De ha nem tudjátok megfejteni, akkor ti adtok nekem harminc inget és harminc öltözet ruhát. Ők azt mondták neki: Tedd fel azt a találós kérdést, hadd halljuk! ¹⁴Sámson ezt mondta nekik:

Étel jött az evőből,
édes jött az erősből.

De nem tudták megfejteni a találós kérdést három napon át. ¹⁵A negyedik napon ezt mondták Sámson feleségének: Szedd rá a férjedet, hogy árulja el nekünk a találós kérdés megfejtését, különben megégetünk téged és apád háza népét! Hát azért hívtatok meg bennünket, hogy kifosszatok? ¹⁶Ekkor Sámson felesége odabújt hozzá, és elkezdett így sírdogálni: Mégiscsak gyűlölsz és nem szeretsz engem! Feladtál egy találós kérdést népem fiainak, és nekem se mondd meg a megfejtését. De ő azt felelte neki: Hiszen még apámnak és anyámnak se mondtam meg, hát neked mondjam meg? ¹⁷Így sírdogált hozzá bújva hét napig, amíg a lakodalmuk tartott. Végül a hetedik napon megmondta neki a megfejtést, annyira zaklatta őt. Az asszony pedig elmondta a megfejtést népe fiainak. ¹⁸A város férfiai ezt mondták neki a hetedik napon, mielőtt lement volna a nap:

Mi a méznél édesebb,
s oroszlánnál erősebb?

De ő így válaszolt nekik:

Ha nem az én üszömön szántotok,
találós kérdésem ki nem találjátok.

⁹Ekkor megszállta az ÚR lelke, lement Askelónba, és megölt ott harminc férfit; lehúzta a ruhájukat, és odaadta a ruhákat azoknak, akik a találós kérdést megfejtették. És haragra gyűlva elment apja házához. ²⁰Sámson felesége pedig hozzáment ahhoz a vőfélyhez, aki Sámson barátja volt.

15

Sámson felgyűjtja a filiszteusok gabonáját

¹Történt egy idő múlva, búzaaratás idején, hogy meglátogatta Sámson a feleségét; egy kecskegidát is vitt neki magával. Ezt mondta: Be akarok menni a feleségemhez, a szobájába. De az asszony apja nem engedte be. ²Ezt mondta az apja: Én már azt gondoltam, hogy végképp meggyűlölted őt, ezért hozzáadtam a vőfélyedhez. De a húga még nála is szebb: legyen ő a tied helyette! ³Sámson azonban így felelt nekik: Ez egyszer nem én leszek a hibás, ha rosszat teszek a filiszteusokkal. ⁴Azzal elment Sámson, összefogott háromszáz rókát, majd csóvákat készített, és farkaikat egymásnak fordítva csóvát kötött a párba állított rókák farkai közé. ⁵Majd meggyűjtotta a csóvákat, és ráhajtotta a rókákat a filiszteusok gabonaföldjére. Így gyűjtotta fel a kévéket és a lábön álló gabonát, sőt a szőlőket és az olajligeteket is. ⁶Ekkor azt kérdezték a filiszteusok: Ki tette ezt? És mondták: Sámson, a timnai ember veje, mivel elvette tőle a feleségét, és a vőfélyéhez adta. Felvonultak azért a filiszteusok, és megégették az asszonyt és az apját. ⁷De Sámson azt mondta nekik: Ha ti ezt tettétek, én sem nyugszom addig, amíg bosszút nem állok rajtatok! ⁸És hatalmas csapásokkal agyba-főbe verte őket. Azután elment, és az étámi sziklahasadékban vert tanyát.

Sámson hőstette Lehíben

⁹A filiszteusok felvonultak, tábornoktáborban Júdában, és ellepték Lehít. ¹⁰A júdaiak megkérdezték: Miért vonultatok föl ellenünk? Azok így feleltek: Azért vonultatunk föl, hogy megkötözzük Sámson, és úgy bánjunk vele, ahogyan ő bánt mivélünk. ¹¹Ekkor odament háromezer júdai ember az étámi sziklahasadékhoz, és ezt mondták Sámsonnak: Nem tudod, hogy a filiszteusok uralkodnak rajtunk? Miért tetted ezt velünk? De ő így felelt nekik: Ahogyan ők bántak velem, én is úgy bántam velük. ¹²Akkor azt mondták neki: Azért jöttünk ide, hogy megkötözzünk, és a filiszteusok kezébe adjunk. Sámson ezt mondta nekik: Esküdjetek meg, hogy nem vertek agyon! ¹³Azok így feleltek neki: Nem! Csak jól megkötözzünk, és a kezükbe adunk, de semmi esetre sem ölünk meg. Azzal megkötözték két új kötéllel, és elvitték a szikláról. ¹⁴Amikor Lehíbe ért, a filiszteusok ujjongva mentek eléje. De megszállta az ÚR lelke, és olyanná lettek karján a kötelek, mint a tűz égette lenfonál, úgyhogy a béklyók lefoszlottak a kezéről. ¹⁵Talált egy még ki sem száradt szamar-állcsontot, utánanyúlt, felkapta, és agyonvert vele ezer embert. ¹⁶És azt mondta:

Szamar állcsontjával vágtam köztük rendet,
szamar állcsontjával vertem ezret!

¹⁷Amikor ezt elmondta, eldobta kezéből az állcsontot, és elnevezte azt a helyet Ramat-Lehinek.

¹⁸De nagyon megszomjazott, és így kiáltott az Úrhoz: Te ilyen nagy szabadítást vittél végbe szolgáló által; most mégis szomjaznom kell, vagy a körülmetéletlenek kezébe kell esnem?! ¹⁹Akkor Isten kettéhasította azt a mélyedést, amely Lehíben van, és víz fakadt belőle. Ő pedig ivott, életereje visszatért, és feléledt. Ezért nevezik azt Kóré-forrásnak; ott van az Lehíben még ma is. ²⁰Sámson húsz esztendeig volt Izráel bírása a filiszteusok idejében.

16*Sámson Gázában*

¹Egyszer Sámson elment Gázába, meglátott ott egy parázna nőt, és bement hozzá. ²A gázaiaknak hírül adták: Idejött Sámson! Körülvették, és lestek rá egész éjjel a város kapujában, de csendben maradtak egész éjjel, mert azt gondolták: Majd ha megvirrad reggel, meggyilkoljuk őt. ³Sámson éjfélig feküdt. Éjfélkor aztán fölkel, megragadta a városkapu ajtaját a két ajtófélfával együtt, és kiszakította zárastul, majd a vállára vette, és fölvitte a hegytetőre, Hebrónnal szemben.

Sámson és Delila

⁴Történt ezután, hogy megszeretett egy asszonyt a Szórék-völgyben, akinek Delila volt a neve. ⁵A filiszteusok városfejedelmek elmentek az asszonyhoz, és azt mondták neki: Szedd rá, és derítsd ki, hogy mitől olyan nagy az ereje, és hogyan tudnánk megfékezni, hogy megkötözhessük és elbánhassunk vele! Akkor mi egyenként ezeregyszáz ezüstöt adunk neked!

⁶Delila megkérdezte Sámson: Mondd meg nekem, mitől olyan nagy az erőd, mivel lehet megkötözni téged, hogyan lehet elbánni veled? ⁷Sámson azt felelte neki: Ha megkötöznek hét nyers ínna, amelyek még nem száradtak ki, akkor elgyengülök, és olyan leszek, mint bárki más. ⁸Ekkor a filiszteusok városfejedelmek hoztak az asszonynak hét nyers inat, amelyek még nem száradtak ki, és ő megkötözte Sámson azokkal. ⁹Eközben egyesek lesben álltak a belső szobában. Akkor ezt mondta neki az asszony: Jönnek a filiszteusok, Sámson! De ő úgy elszakította az inakat, ahogyan a kócmadzag elszakad, ha tűz éri. Így nem tudódott ki, miben van az ereje.

¹⁰Delila akkor ezt mondta Sámsonnak: Becsaptál, és hazudtál nekem. De most igazán mondd meg nekem, mivel lehet megkötözni téged? ¹¹Sámson így felelt neki: Ha jól

megkötöznek új kötelekkel, amelyeket még semmire sem használtak, elgyengülök, és olyan leszek, mint bárki más. ¹²Delila tehát szerzett új köteleket, és azokkal kötözte meg. Azután ezt mondta neki: Jönnek a filiszteusok, Sámson! Eközben néhányan lesben álltak a belső szobában. De ő letépte azokat a karjáról, mint a cérnaszálat.

¹³Delila akkor ezt mondta Sámsonnak: Eddig becsaptál, és hazudoztál nekem. Mondd meg már nekem, mivel lehet megkötözni téged? Sámson azt felelte neki: Ha fejem hét hajfonatát beleszövöd a szövöszéken készülő szöttesbe. ¹⁴Az asszony még egy cövekkal is rögzítette, azután ezt mondta neki: Jönnek a filiszteusok, Sámson! De ő fölébredt álmából, és kitepte a cöveket, a vetélőt és a szövöszék fonalát.

¹⁵Delila ezt mondta neki: Hogyan mondhatod, hogy szeretsz, ha nem enyém a szíved? Már háromszor csaptál be, mert nem mondtad meg nekem, mitől olyan nagy az erőd.

¹⁶Amikor mindennap zaklatta és gyötörte szavaival, halálosan megunta a dolgot. ¹⁷Feltárta előtte egészen a szívét, és ezt mondta neki: Borotva nem érte soha a fejemet, mert Istennek szentelt názír voltam már anyám méhében is. Ha megnyírnak, odalesz az eröm, elgyengülök, és olyan leszek, mint bárki más.

¹⁸Amikor Delila látta, hogy egészen feltárta előtte a szívét, elküldött, és hívatta a filiszteusok városfejedelmeit, és ezt üzenté: Most jöjjetek, mert egészen feltárta előttem a szívét! A filiszteusok városfejedelmei elmentek hozzá, és a pénzt is vitték magukkal. ¹⁹Ekkor elaltatta Sámson a térdén, majd behívott egy embert, és levágatta a fejről a hét hajfonatát. Azután elkezdte szólongatni – miközben őt már elhagyta az ereje –, ²⁰és ezt mondta: Jönnek a filiszteusok, Sámson! Ő felébredt álmából, és azt gondolta: Kiszabadulok most is, mint máskor, csak megrázom magam! – mert még nem tudta, hogy elhagyta őt az ÚR. ²¹De a filiszteusok megragadták, kiszúrták a szemét, és elvitték Gázába. Bilincsbe verték, és a börtönben kellett a malmot hajtania.

Sámson utolsó hőstette

²²Sámson haja azonban megint nőni kezdett azután, hogy levágták. ²³Egyszer a filiszteusok városfejedelmei összegyűltek, hogy egy nagy áldozati lakomát rendezzenek istenüknek, Dágónnak, és hogy örvendezzenek. Ezt mondták:

Kezünkbe adta istenünk Sámson,
aki ártott nekünk!

²⁴Amikor meglátta őt a nép, dicsőítették istenüket, és ezt mondták:

Kezünkbe adta istenünk,
őt, aki ártott nekünk,
aki pusztította földünket,
és aki oly sokat legyilkolt közülünk!

²⁵Azután olyan jókedvük támadt, hogy ezt mondták: Hívjátok ide Sámson, hadd szórakoztasson bennünket! Oda is hívták Sámson a börtönből, hogy szórakoztassa őket. Azután odaállították az oszlopok közé. ²⁶Sámson ezt mondta annak a fiúnak, aki a kezét fogta: Eressz el, hadd tapogassam ki az oszlopokat, amelyeken a ház nyugszik, és hadd támaszkodjam hozzájuk! ²⁷A ház tele volt férfiakkal és asszonyokkal, ott volt a filiszteusok összes városfejedelme, a tetőn pedig mintegy háromezer férfi és nő, akik Sámson játékán szórakoztak. ²⁸Ekkor Sámson az ÚRhoz kiáltott, és ezt mondta: Ó, Uram, URam! Emlékezz meg rólam, és adj nekem erőt csak még most az egyszer, Istenem, hogy utoljára, a két szememért, bosszút állhassak a filiszteusokon! ²⁹Azzal átfogta Sámson a két középső oszlopot, amelyeken a ház nyugodott, az egyiket jobb kezével, a másikat bal kezével, és nekik feszült. ³⁰Majd ezt mondta Sámson: Hadd haljak meg én is a filiszteusokkal! Azzal megfeszítette erejét, úgyhogy a ház rádőlt a városfejedelmekre meg a népből mindazokra, akik benne voltak. Így többet ölt meg halálával, mint amennyit megölt életében.

³¹Ezután elmentek a testvérei és apjának egész háza népe, fölverték és hazavitték. Corá és Estáól között temették el apjának, Mánóahnak a sírjába. Húsz évig volt Izráel bírása.

17

Míká bálványozása

¹Élt Efraim hegyvidékén egy Míká nevű ember. ²Ez azt mondta egyszer az anyjának: Az az ezeregyszáz ezüst, amit elvettek tőled, és ami miatt átkot mondtál a fülem hallatára is, az az ezüst nálam van, én vettem el. Az anyja ezt mondta: Áldjon meg az ÚR, fiam! ³Amikor visszaadta anyjának az ezeregyszáz ezüstöt, ezt mondta az anyja: Ezt az ezüstöt én arra szántam, hogy az Úrnak szentelem a fiamért: készítsenek belőle faragott és öntött bálványszobrot. Most azért visszaadom neked. ⁴De a fiú újból visszaadta az ezüstöt anyjának. Ekkor az anyja fogott kétszáz ezüstöt, odaadta az ötvösnek, az pedig faragott és öntött bálványszobrot készített belőle. Ez Míká házába került.

⁵Ennek a Míkának volt egy házi szentélye. Készítettett éfódot és házibálványt, egyik fiát pedig felavatta, és az lett a papja. ⁶Abban az időben nem volt király Izráelben: mindenki azt csinálta, ami neki tetszett.

⁷Élt egy ifjú a júdai Betlehembben, Júda nemzetségében, aki lévita volt, de jövevényként ott tartózkodott. ⁸Ez a férfi elindult a júdai Betlehem városából, hogy jövevényként letelepedjen ott, ahol majd alkalmas helyet talál. Így jutott el vándorlása közben Efraim hegyvidékére, Míká házához. ⁹Míká megkérdezte tőle: Honnan jössz? Az így felelt neki: Lévíta vagyok, a júdai Betlehemből; megyek, míg alkalmas helyet találok, ahol jövevényként letelepedhetek. ¹⁰Ekkor Míká azt mondta neki: Maradj nálam, légy atyám és papom! Én pedig adok neked évi tíz ezüstöt, egy rend ruhát és élelmet. A lévita beleegyezett; ¹¹úgy döntött a lévita, hogy ott marad annál az embernél. Az pedig úgy bánt vele, mintha a saját fia volna. ¹²Míká felavatta a lévítát. Így az ifjú a papja lett, és Míká házában élt. ¹³Míká pedig ezt mondta: Most már tudom, hogy jót fog velem tenni az ÚR, mert egy lévita lett a papom.

18

Dán törzse új lakóhelyet keres

¹Abban az időben nem volt király Izráelben. – Abban az időben Dán törzse megfelelő területet keresett magának, hogy letelepedjék, mert addig nem jutott megfelelő örökséghez Izráel törzsei között.

²A dániak elküldtek nemzetségükből öt férfit, legbátrabb embereiket Corából és Estáólból, hogy járják be és kémleljék ki az országot. Azt mondták nekik: Menjetek, kémleljétek ki az országot! Így jutottak el Efraim hegyvidékére, Míká házához, s ott megszálltak. ³Amikor együtt voltak Míká háza népével, felfigyeltek az ifjú lévita hangjára. Betértek oda, és megkérdezték tőle: Ki hozott téged ide, mit csinálsz itt, és mi dolgod van itt? ⁴Ő azt felelte nekik: Ezt meg ezt tette velem Míká, felfogadott engem, és a papja lettem. ⁵Ekkor azt mondták neki: Kérdezd meg az Istent, hogy megtudjuk: sikeres lesz-e az utunk, amelyen járunk. ⁶A pap azt mondta nekik: Menjetek békével! Gondja van az Úrnak az útra, amelyen jártok.

⁷Azután továbbment az öt férfi, és elérkezett Lajisba. Látták, hogy a benne lakó nép biztonságban él, szidóni módra, nyugodtan és biztonságban, és nincs senki az országban, aki bántaná őket, vagy uralkodnék fölöttük. Messze esnek a szidóniaktól is, nincs senkivel semmiféle kapcsolatuk. ⁸Mikor hazaérkeztek testvéreikhez Corába és Estáólba, megkérdezték tőlük testvéreik: Mi hírt hoztok? ⁹Ők így feleltek: Induljatok, vonuljunk föl ellenük, mert olyan földet láttunk, amely nagyon jó! Mit késlekedtek? Ne halogassátok az indulást, menjetek, és vegyétek birtokba azt a földet! ¹⁰Ott egy olyan népet találtok, amely

biztonságban él, és tágas az a föld mindenfelé. Bizony, a kezetekbe adta azt Isten! Olyan hely az, ahol nem hiányzik a világon semmi.

Dán törzse elrabolja Míká bálványszobrait

¹¹Útnak indult tehát Dán nemzetségéből, Corából és Estáólból hatszáz fölfegyverzett ember. ¹²Fölvonultak, és táborot ütöttek Kirjat-Jeárimnál Júdában. Ezért hívják azt a helyet Dán táborának még ma is; ott van ez Kirjat-Jeárim mögött. ¹³Majd továbbvonultak Efraim hegyvidékére, és eljutottak Míká házához. ¹⁴Ekkor az az öt ember, aki elment kikémleni Lajis földjét, ezt mondta testvéreinek: Tudjátok-e, hogy ezekben a házakban van éfód és házibálvány, faragott és öntött bálványszobor? Ugye tudjátok, mit kell tennetek? ¹⁵Ekkor betértek oda. Bementek az ifjú lévita házába – ez is Míká háza volt –, és békességgel köszöntöttek. ¹⁶A dániak hatszáz fölfegyverzett embere pedig elállta a kapu bejáratát. ¹⁷Az az öt ember, aki elment kikémleni azt a földet, fölment, behatolt oda, és magához vette a faragott bálványszobrot, az éfódot, a házibálványt és az öntött bálványt. A pap pedig ott állt a kapu bejáratánál, a hatszáz fölfegyverzett ember mellett. ¹⁸Amikor tehát ezek bementek Míká házába, és magukhoz vették a faragott bálványszobrot, az éfódot, a házibálványt és az öntött bálványt, megkérdezte tőlük a pap: Mit csináltok? ¹⁹Azok ezt felelték neki: Hallgass, fogd be a szád! Gyere velünk, légy a mi atyánk és papunk! Mi jobb neked: ha egy ember házában vagy a papja, vagy ha Izráelben egy egész törzsnek vagy nemzetségnek vagy a papja? ²⁰Tetszett ez a dolog a papnak; magához vette hát az éfódot, a házibálványt meg a faragott bálványszobrot, és beállt a nép közé. ²¹Azután továbbmentek, de az asszonyokat és a gyermekeket, a jószágot és az értékes holmit a menet élére állították.

²²Alig távoztak el Míká házától, máris fegyverbe szólították a Míká házában és a háza környékén lakó embereket, és a dániak nyomába eredtek. ²³Kiáltoztak a dániak után, mire azok visszafordultak, és azt kérdezték Míkától: Mit akarsz, hogy fegyverbe szólítottad embereidet? ²⁴Ő azt felelte: Elvittétek isteneimet, amelyeket csináltattam, meg a papomat, és elmentetek! Mi marad nekem? És még ti kérditek, hogy mit akarok? ²⁵De a dániak azt mondták neki: Egy szót se halljunk többet, különben rátok támadnak ezek a nekikeseredett emberek, és akkor elveszíted mind a saját, mind a házad népe életét! ²⁶Azzal a dániak továbbmentek a maguk útján. Míká pedig megfordult és hazament, mert látta, hogy azok erősebbek nála.

A dániak elfoglalják Lajist

²⁷Elvitték tehát, amit Míká csináltatott, meg a papját is, aki nála volt. Azután rátámadtak Lajisra, a nyugalomban és biztonságban élő népre, kardélre hányták őket, a várost pedig fölperzselték. ²⁸Senki se menthette meg őket, mert Szidóntól messze estek, és nem volt senkivel kapcsolatuk, mert a város Bét-Rehób völgyében feküdt. Azután a dániak újra fölépítették a várost és letelepedtek benne. ²⁹A várost Dánnak nevezték el, ősatyjuknak, Dánnak a nevéről, aki Izráel szülöttje volt. Azelőtt Lajis volt annak a város neve. ³⁰Azután a dániak felállították maguknak a faragott bálványszobrot, és Jónátán, aki Gércóm fia, Manassé unokája volt, meg az ő fiai lettek Dán törzsének a papjai egészen addig, amíg az ország népét fogságba nem hurcolták. ³¹Így állították fel maguknak azt a faragott bálványszobrot, amit Míká csináltatott, és ott volt ez mindaddig, amíg az Isten háza Silóban volt.

19

Egy lévita Betlehembe utazik

¹Abban az időben, amikor nem volt király Izráelben, egy lévita jövevényként élt Efraim hegyvidékének a szélén. Ez a júdai Betlehemből vett magának egy másodfeleséget.

²Másodfelesége azonban megharagudott reá, és elment tőle apja házához, a júdai Betlehembe; ott is maradt négy hónapig. ³De a férje útra kelt, elment érte, hogy a lelkére beszéljen és

visszavigye. Szolgája és két szamar volt vele. A fiatalasszony bevezette apja házába, és mikor az apja meglátta őt, örömmel ment eléje. ⁴Mivel apósa, a fiatalasszony apja marasztalta őt, nála maradt három napig; ettek, ittak, és ott töltötték az éjszakát. ⁵Amikor a negyedik nap korán reggel fölkeltek, és ő indulni készült, azt mondta a fiatalasszony apja a vejének: Lakjál jól valami harapnivalóval, és csak azután menjetek el! ⁶Le is ültek mindketten, és együtt ettek és ittak. Azután ezt mondta a fiatalasszony apja a férfinak: Gondold meg magad, maradj itt még az éjjel, és érezd jól magad! ⁷A férfi már indult volna, de az apósa addig marasztalta, míg ott nem maradt megint éjszakára. ⁸Az ötödik napon is korán reggel fölkel, hogy elinduljon, de a fiatalasszony apja ezt mondta: Lakjál jól, és maradjatok itt napnyugtáig! Így ettek mind a ketten.

⁹Azután a férfi menni készült másodfeleségével és szolgájával, de az apósa, a fiatalasszony apja ezt mondta neki: Nézd, már bealkonyodott, mindjárt este van, maradjatok itt éjszakára! Esteledik már, maradj hát itt, és érezd jól magad! Majd holnap korán útra kelhettek, és hazamehetsz. ¹⁰De a férfi nem akart ott maradni éjszakára, hanem útra kelt, és eljutott Jebúszig, azaz Jeruzsálemig. Két fölnyergelt szamar volt vele, meg a másodfelesége.

A lévita a benjámini Gibeában

¹¹Amikor Jebúsznál voltak, és már nagyon későre járt az idő, azt mondta a szolga az urának: Gyerünk, térjünk be ide, a jebúsziai városába, és szálljunk meg benne! ¹²Az ura azonban ezt mondta neki: Ne térjünk be idegen városba, ahol nem izráéliek laknak; menjünk tovább Gibeáig! ¹³Majd ezt mondta a szolgájának: Igyekezzünk lakott helyre érni, és szálljunk meg Gibeában vagy Rámában! ¹⁴Továbbmentek tehát, és épp akkor ment le a nap, amikor a benjámini Gibeá mellett voltak. ¹⁵Akkor befordultak, hogy bemenjenek oda, és megszálljanak Gibeában. Bementek és leültek a város terén, de senki sem fogadta be őket a házába éjszakára.

¹⁶Végre egy öregember jött este a mezei munkából. Ez az ember Efraim hegyvidékéről származott, és jövevényként élt Gibeában, annak a helynek a lakói pedig benjáminiaiak voltak.

¹⁷Amikor fölnezett az öregember, és meglátta az úton levő embert a város terén, megkérdezte: Honnan jössz és hová mész? ¹⁸Ő azt felelte neki: Átutazóban vagyunk a júdai Betlehemből Efraim hegyvidékének a szélére, mert odavaló vagyok. A júdai Betlehemben jártam, és most az ÚR házához megyek, de senki sem fogad be engem a házába. ¹⁹Pedig szalmánk és abrakunk is van a szamarainknak, van kenyérünk és borunk is magamnak, szolgálóleányodnak és ennek a legénynek, aki szolgálóddal van; nincs szükségünk semmire.

²⁰Ekkor azt mondta az öregember: Békesség neked! Amire csak szükséged van, az az én gondom. Csak itt ne maradj a téren éjszakára! ²¹És elvezette a házához, abrakot adott a szamaraknak, azután megmosták a lábukat, majd ettek és ittak.

Gibeá lakosainak vétke

²²Miközben ők jól érezték magukat, a város férfiai, elvetemült emberek, körülvették a házat, az ajtóhoz tódultak, és ezt mondták annak az öregembernek, a házigazdának: Hozd ki azt a férfit, aki a házadba jött, hadd háljunk vele! ²³Akkor kiment hozzájuk az az ember, a házigazda, és ezt mondta nekik: Ugyan, testvéreim, ne tegyetek rosszat! Hiszen az én házamba jött ez a férfi, ne kövessetek hát el ilyen gyalázatos dolgot! ²⁴Itt van az én hajadon leányom, meg a férfi másodfelesége. Kihozom őket, erőszakoskodjatok azokkal, és tegyetek velük, amit jónak láttok; de ezzel a férfival ne kövessetek el ilyen gyalázatos dolgot! ²⁵A férfiak azonban nem akartak hallgatni rá. Ezért fogta az az ember a másodfeleségét, és kivitte hozzájuk az utcára. Azok pedig egész éjjel vele háltak, és erőszakoskodtak vele reggelig, és csak pirkadatkor engedték el. ²⁶Reggelre kelve megjött az asszony, de összeesett annak az embernek a háza előtt, akinél az ura volt. Ott feküdt elterülve, amíg kivilágosodott. ²⁷Reggel fölkel az ura, kinyitotta a ház ajtaját, és kijött, hogy útra keljen. Akkor látta, hogy az asszony,

a másodfelesége ott fekszik összerogyva a ház bejáratánál, kezeit a küszöbre nyújtva. ²⁸A férfi így szólt hozzá: Kelj föl, és menjünk! De ő nem válaszolt. Ekkor fölöttette őt a számarra, útnak indult, és hazament. ²⁹Hazaérve kést vett elő, fogta a másodfeleségét, a testét tizenkét darabra vágta, és szétküldte Izráel egész területére. ³⁰Aki csak látta, ezt mondta: Nem történt ilyen, és nem látott még senki ehhez foghatót azóta, hogy feljöttek Izráel fiai Egyiptomból, mind a mai napig. Vegyétek ezt fontolóra, tanácskozzatok, és beszéljétek meg!

20

Izráel hadjáratot indít Benjámin ellen

¹Izráel fiai valamennyien kivonultak, és összegyülekezett az Úrhoz Micpába egy emberként az egész közösség, Dántól Beérsebáig, meg Gileád földjéről is. ²Az egész népnek, Izráel valamennyi törzsének a vezetői előálltak Isten népének a gyülekezetében, amelyben négyszázezer kardforgató gyalogos volt. ³Meghallották a benjáminiak is, hogy Izráel fiai fölvonultak Micpába. Izráel fiai ekkor azt mondták: Beszéljétek el, hogyan történt ez a gaztett! ⁴Megszólalt a lévita, a megölt asszony férje, és ezt mondta: Bementem a benjámini Gibeába, én és a másodfeleségem, hogy megszálljak ott éjszakára. ⁵A gibeai polgárok azonban rám támadtak, és éjjel körülvették miattam a házat. Engem akartak meggyilkolni, aztán másodfeleségemmel erőszakoskodtak úgy, hogy belehalt. ⁶Ezért fogtam a másodfeleségemet, földaraboltam, és szétküldtem Izráel örökségének egész területére, mert fajtalan és gyalázatos dolgot követtek el Izráelben. ⁷Ti mindnyájan Izráel fiai vagytok, tartsatok tehát nyomban tanácsot ebben az ügyben! ⁸Erre az egész nép egy emberként felállt, és azt mondta: Senki se menjen sátrába, és senki se térjen haza! ⁹Mert most ez a teendőnk Gibeá dolgában: sorsot vetünk ellene. ¹⁰Megbízunk tíz embert száz közül, százat ezer közül, ezret tízezer közül Izráel mindegyik törzséből, hogy szerezzenek útravalót a hadinépnek. Azután megtámadjuk a benjámini Gibeát, és elbánunk vele, amiatt a gyalázatos dolog miatt, amelyet elkövetett Izráelben. ¹¹Így gyülekezett össze együttesen, egy emberként minden izráeli férfi a város alá.

¹²Izráel törzsei embereket küldtek Benjámin egész törzsébe ezzel az üzenettel: Micsoda gaztett történt tinálatok! ¹³Most azért adjátok ki azokat az elvetemült gibeai férfiakat, hogy megöljük őket, és így takarítsuk ki a gonoszt Izráelből! De a benjáminiak nem akartak hallgatni Izráel fiainak, testvéreiknek a szavára.

¹⁴A benjáminiak összegyűltek városaikból Gibeába, hogy fölvegyék a harcot Izráel fiaival. ¹⁵Azon a napon huszonhatezer kardforgató embert számoltak össze a benjáminiak a városokból, Gibeá lakosain kívül, ahonnan hétszáz válogatott embert számoltak össze. ¹⁶Ebből az egész hadinépből hétszáz válogatott ember balkezes volt. Ezek mindnyájan hajszálpontosan tudtak parittyázni, sohasem hibáztak.

¹⁷Az izráeli férfiakat is összeszámolták: Benjáminon kívül négyszázezer kardforgató embert, csupa harcedzett férfit.

Izráel két ízben vereséget szenved

¹⁸Azután elindultak Izráel fiai, elmentek Bételbe, és ezt kérdezték Istentől: Ki vonuljon föl közülünk elsőnek, hogy megütközzék a benjáminiakkal? Az ÚR ezt felelte: Először Júda!

¹⁹Másnap reggel elindultak tehát Izráel fiai, és táborot ütöttek Gibeával szemben.

²⁰Kivonultak az izráeli férfiak, hogy megütközzenek Benjáminnal, és csatarendbe álltak velük szemben az izráeli férfiak Gibeánál. ²¹A benjáminiak is kivonultak Gibeából, és leterítették azon a napon huszonkétezer izráeli embert. ²²Akkor a nép, az izráeliek, összeszedték erejüket, és újra csatarendbe álltak azon a helyen, ahol az első napon sorakoztak föl. ²³Fölmentek ugyanis Izráel fiai, és sírtak az ÚR színe előtt egész estig, és ezt kérdezték az Úrtól: Harcba szálljak-e újból a testvéremmel, Benjáminnal? Az ÚR azt felelte: Vonuljatok föl ellene!

²⁴Amikor Izráel fiai a második napon a benjáminiak ellen indultak, ²⁵kivonult ellenük Benjámín Gibeából a második napon is, és leterítették Izráel fiai közül újabb tizennyolcezer embert, akik a kardforgatásban mind jártasak voltak.

²⁶Ekkor elvonultak Izráel fiai mindnyájan, az egész nép; elmentek Bételbe, és ott ültek sírva az ÚR színe előtt. Böjtöltek azon a napon egész estig, és égőáldozatokat meg békeáldozatokat mutattak be az ÚR színe előtt. ²⁷És megkérdézték Izráel fiai az URat, mert abban az időben ott volt az Isten szövetségének a ládája, ²⁸és Fineás, Áron fiának, Eleázárnak a fia szolgált előtte abban az időben. Ezt kérdezték: Kivonuljak-e még egyszer harcolni a testvérem, Benjámín ellen, vagy abbahagyjam? Az ÚR azt felelte: Vonuljatok föl, mert holnap a kezetekbe adom!

Izráel legyőzi Benjámín törzsét

²⁹Izráel ezután csapatokat állított lesbe Gibeá körül. ³⁰Majd fölvonultak Izráel fiai a benjáminiak ellen a harmadik napon, és csatarendbe álltak Gibeánál, mint azelőtt. ³¹A benjáminiak is kivonultak a néppel szembe, és elszakadtak a várostól. Megint elkezdtek vágni a népet, mint azelőtt, és halálra sebeztek mintegy harminc izráeli embert a nyílt mezőn és az országutakon, amelyek közül az egyik Bétel felé, a másik Gibeá felé vezet. ³²A benjáminiak már ezt gondolták: Megint megverjük őket, mint először! De Izráel fiai előre megbeszélték: Futamodjunk meg, és szakítsuk el őket így a várostól, ki az országutakra! ³³Ezért az izráeli férfiak mind elhagyták állásaikat, de Baal-Támárnál újra csatarendbe álltak. A lesben álló izráeliek pedig előtörtek állásaikból Gibeá közelében, ³⁴és egészen Gibeá elé nyomultak; tízezer válogatott harcos, egész Izráelből. Akkor kemény csata kezdődött, és a benjáminiak nem tudták, hogy milyen veszedelem szakadt rájuk.

³⁵Az ÚR ugyanis vereséget mért Benjámínra Izráel előtt, és Izráel fiai azon a napon a benjáminiak közül huszonötezer-egyszáz embert pusztítottak el, akik a kardforgatásban mind jártasak voltak. ³⁶Amikor a benjáminiak látták, hogy vereséget szenvedtek, az izráeliek teret engedtek a benjáminiaknak, bízva azokban, akiket lesbe állítottak Gibeánál. ³⁷A lesben állók pedig sietve betörték Gibeába; benyomultak a lesben állók, és kardélre hányták az egész várost. ³⁸Az izráeliek abban állapodtak meg a lesben állókkal, hogy azok majd füstjelet adnak a városból. ³⁹Amikor tehát az izráeliek meghátráltak a csata közben, és Benjámín elkezdte vágni őket, és halálra sebezett az izráeliek közül mintegy harminc embert, és már ezt gondolták: Nagyon megverjük őket, mint az első ütközetben! – ⁴⁰akkor felszállt a füst a városból. A benjáminiak hátrafordulva látták, hogy a város lángjai már az égig érnek. ⁴¹Erre az izráeliek megfordultak, a benjáminiak pedig megrémültek, mert látták, hogy rájuk szakadt a veszedelem. ⁴²Ekkor az izráeliek elől a pusztába vezető út felé fordultak, de a csata ott is utolérte őket, és a városból jövők is pusztították a két tűz közé szorult népet. ⁴³Bekerítették Benjámint, üldözték és tiporták őket pihenés nélkül, egészen messze, Gibeától napkelet felé. ⁴⁴Így esett el tizennyolcezer benjámini ember, csupa vitéz férfi.

⁴⁵Ekkor irányt változtattak, és a pusztába menekültek, a Rimmón-sziklához. De még az országutakon is levágtak ötezer embert. Utánuk nyomultak egészen Gidómig, és megint levágtak közülük kétezer embert. ⁴⁶Azon a napon tehát Benjámínból összesen huszonötezer kardforgatásban jártas ember esett el, csupa vitéz férfi.

⁴⁷Azután hatszáz férfi más irányba fordult, és elmenekült a pusztába, a Rimmón-sziklához, és ott maradtak a Rimmón-sziklánál négy hónapig. ⁴⁸Az izráeliek pedig újra a benjáminiak ellen fordultak, és kardélre hányták a városban lakó embereket, állatokat: mindent, amit csak találtak. Az ott található városokat is mind lángba borították.

21

Benjámin törzsének helyreállítása

¹Az izráéli férfiak így esküdtek meg még Micpában: Senki se adja közülünk benjáminhoz feleségül a leányát! ²Majd ismét elment a nép Bételbe, és ott ültek estig az Isten színe előtt, fennhangon sírva és zokogva, ³és azt mondták: Ó, Úram, Izráel Istene! Miért is történt ez Izráelben? Miért hiányzik ma egy törzs Izráelből? ⁴Másnap korán fölkelt a nép, oltárt építettek ott, és égőáldozatokat meg békeáldozatokat mutattak be.

⁵Akkor ezt mondták Izráel fiai: Van-e valaki, aki nem jött el Izráel törzsei közül az Úrhoz, a gyülekezetbe? Mert az az erős eskü hangzott el, hogy aki nem jön el az Úrhoz Micpába, halállal lakoljon. ⁶Izráel fiai ugyanis megszánták testvérüket, Benjámint, és azt mondták: Kivágtott ma egy törzs Izráelből! ⁷Honnan szerezzünk feleséget a megmaradtaknak? Hiszen mi megesküdtünk az Úrra, hogy nem adjuk hozzájuk leányainkat feleségül. ⁸Ezért kérdezték: Van-e valaki Izráel törzsei közül, aki nem jött el az Úrhoz Micpába? És kiderült, hogy Jábés-Gileádból nem jött el senki a gyülekezet táborába. ⁹Mert amikor összeszámolták a népet, kiderült, hogy senki sem volt ott Jábés-Gileád lakosai közül.

¹⁰Akkor odaküldött a közösség tizenkétezer harcost, és megparancsolták nekik: Menjetek, hányjátok kardélre Jábés-Gileád lakosait, még az asszonyokat és gyermekeket is!

¹¹Ezt tegyétek: Irtsatok ki minden férfit és minden olyan nőt, aki férfival hált! ¹²Találtak azonban Jábés-Gileád lakosai között négyszáz hajadon leányt, akiknek még nem volt férfival dolguk, nem háltak senkivel. Ezeket elvitték a silói táborba, amely Kánaán földjén volt.

¹³Akkor követeket küldött az egész közösség, hogy beszéljenek a benjáminiakkal, akik a Rimmón-sziklán voltak, és ajánljanak békét nekik. ¹⁴Benjámin azonnal vissza is tért, és átadták nekik azokat, akiket életben hagytak a jábés-gileádi nők közül. De így sem jutott nekik elég.

¹⁵A nép bánkódott Benjámin miatt, mivel az ÚR ilyen rést ütött Izráel törzsein.

¹⁶Akkor ezt mondták a közösség vénei: Honnan szerezzünk feleséget a megmaradtaknak? Hiszen elpusztultak a benjámini asszonyok. ¹⁷Ezt mondták ugyanis: A birtok a megmenekült benjáminiaké, mert nem szabad eltörölni egyetlen izráéli törzset sem. ¹⁸De mi nem adhatjuk hozzájuk leányainkat feleségül, mert ilyen esküt tettek Izráel fiai: Átkozott az, aki feleséget ad Benjáminnak!

¹⁹Akkor ezt mondták: Évenként ünnepet tartanak az Úrnak Silóban, amely Bételtől északra fekszik; napkeletre attól az országúttól, amely Lebónától délre, Bételből Sikembe vezet. ²⁰Ezt parancsolták tehát a benjáminiaknak: Menjetek el, és álljatok lesbe a szőlőkben! ²¹És ha látjátok, hogy jönnek a silói leányok, körtáncot járva, akkor jöjjetek elő a szőlőkben, és ragadjon el feleségül egyet mindenki magának a silói leányok közül, azután menjetek el Benjámin földjére! ²²Ha pedig eljönnek apáik vagy a testvéreik, hogy pereljenek velünk, akkor ezt mondjuk majd nekik: Könyörüljetek rajtuk, hiszen nem tudtunk mindenkinek háborúban feleséget szerezni. Ti pedig nem magatoktól adtátok nekik őket, ezért nem terhel vétek benneteket.

²³A benjáminiak így is cselekedtek: ahányan csak voltak, feleséget szereztek maguknak a táncolók közül, elrabolva őket. Azután elmentek, hazatértek örökségükbe, felépítették városaikat, és letelepedtek bennük. ²⁴Izráel fiai pedig ezek után szétoszlottak, mindenki a maga törzséhez és nemzetségéhez. Elment tehát onnan mindenki a maga örökségébe.

²⁵Abban az időben nem volt király Izráelben: mindenki azt csinálta, amit jónak látott.